

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Soudní smír

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Tomáš NOLL**
Osobní číslo: **R19M0274P**
Studijní program: **M0421A220004 Právo a právní věda**
Téma práce: **Soudní smír**
Zadávací katedra: **Katedra občanského práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Smírčí řízení
3. Soudní smír
4. Opravné prostředky soudního smíru
5. Účinky a vykonatelnost soudního smíru
6. Soudní smír de lege ferenda
7. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:
viz příloha

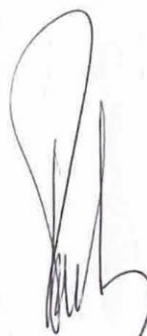
Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Miroslav Kalný, Ph.D.**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. června 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Soudní smír“ vypracoval samostatně. Veškeré prameny a literaturu, které jsem použil k sepsání diplomové práce, uvádím v seznamu literatury a jsou řádně citovány.

V Plzni dne 22. 2. 2024

Tomáš Noll

Poděkování

Tímto bych chtěl vyjádřit poděkování především vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Miroslavu Kalnému, Ph.D., za jeho cenné vedení, podporu, odborné rady a inspiraci, které mi poskytoval během psaní diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat všem mým blízkým, kteří mi poskytovali podporu.

Úvod	2
1 Smírčí řízení	5
1.1 Pozitivněprávní úprava smírčího řízení	5
1.2 Alternativní řešení sporů	7
1.2.1 Negociace	8
1.2.2 Konciliace	8
1.2.3 Mediace	8
1.2.4 Miniprocess („Mini-trial“)	9
1.2.5 Rozhodčí řízení	10
1.2.6 Med-Arb	11
1.3 Výhody a nevýhody jednotlivých alternativních řešení sporu	12
2 Soudní smír	14
2.1 Pojem soudního smíru	14
2.2 Historický vývoj soudního smíru	14
2.2.1 Římské právo	15
2.2.2 Středověk v českých zemích.....	15
2.2.3 Obecný soudní řád	16
2.2.4 Civilní řád soudní	16
2.2.5 Občanský soudní řád z roku 1950.....	17
2.2.6 Občanský soudní řád z roku 1963.....	18
2.3 Pozitivněprávní úprava soudního smíru	20
2.3.1 Dohoda účastníků o soudním smíru.....	21
2.3.2 Obsah soudního smíru	22
2.4 Rozhodnutí o soudním smíru	25
2.4.1 Schválení soudního smíru.....	25
2.4.2 Neschálení soudního smíru.....	25
2.5 Soudní smír v odvolacím řízení	26
2.6 Náklady řízení	26
2.7 Smír v rozhodčím řízení	27
2.8 Smír ve správním řízení	28
3 Opravné prostředky soudního smíru	30
3.1 Žaloba o hmotněprávní neplatnost smíru	30
3.2 Žaloba pro zmatečnost	32
3.3 Žaloba na obnovu řízení	34

4	Účinky a vykonatelnost soudního smíru	37
4.1	Účinky soudního smíru	37
4.2	Vykonatelnost soudního smíru	38
4.2.1	Výkon soudního smíru podle Občanského soudního řádu.....	41
4.2.2	Výkon soudního smíru podle Exekučního řádu.....	43
4.2.3	Výkon smíru v rámci rozhodčího řízení	45
4.2.4	Dohoda oprávněného s povinným o výkonu rozhodnutí	45
4.2.5	Výkon cizích soudních smírů	46
5	Soudní smír de lege ferenda.....	48
5.1	Návrh zákona o hromadném občanském řízení a soudní smír	48
5.2	Poznatky de lege ferenda	51
	Závěr.....	53
	Resumé	55
	Zdroje	58

Úvod

V každodenním životě dochází mezi osobami poměrně běžně ke vzniku právních sporů. Primárně by mělo být v zájmu každé ze stran, aby mezi sebou svůj spor vyřešily smírně bez toho, aniž by se musely obrátit na orgány veřejné moci, které by o sporu měly autoritativně rozhodnout. Některé spory jsou však obsahově složité nebo strany sporu nemají zájem na samotné komunikaci mezi sebou, a to je často důvodem pro zvolení možnosti řešit spor za pomoci soudního řízení i přesto, že podání žaloby by mělo být vždy až poslední možnou cestou pro vyřešení sporu. Pokud dojde k zahájení soudního řízení, podle občanského soudního řádu by se soud měl vždy pokusit o smírné vyřešení věci. A právě smírné řešení věci v zahájeném soudním řízení, které zákon označuje jako soudní smír, je tématem této diplomové práce.

Soudní smír jako téma diplomové práce je velmi zajímavé, jelikož se jedná o často opomenutý institut, kterým je možné skončit sporné řízení, ale zároveň se z pohledu autora práce jedná o nejlepší možný způsob skončení řízení. Důvodem je fakt, že obě strany musí prvotně souhlasit s dohodnutým soudním smírem. Následně se tímto smírem musí zabývat také soud, který posoudí hmotněprávní stránku smíru a poté soudní smír usnesením schválí. Strany si tedy samy určí svá práva a povinnosti vůči sobě, soud se smírem zabývá pouze v rámci hmotněprávní platnosti a zda není smír v rozporu s právními předpisy. Jedná se tedy o dispozitivní úkon účastníků řízení a je pouze na samotných účastnících, jakým způsobem a v jakém rozsahu vyřeší svůj spor v již zahájeném řízení, popřípadě zda vůbec mají zájem na smírném řešení sporu.

Soudní smír je zároveň také velice relevantním tématem diplomové práce, protože ať už se jedná o laickou veřejnost nebo o osoby pohybující se v právních oborech, není právní úprava v českém právním řádu týkající se soudního smíru všem zcela známá, což je také jedním z důvodů, proč není skončení soudního řízení smírem časté. Na webových stránkách ministerstva spravedlnosti Justice.cz je možnost vyhledat občanská soudní řízení, která byla skončena usnesením o schválení soudního smíru. Od roku 2021 do roku 2023 se jedná o pouhých 75 řízení, která byla skončena soudním smírem.¹ Dalším z důvodů, proč není skončení soudním smírem až tolik využíváno, je samozřejmě fakt, že účastníci mnohdy

---

¹ Justice.cz [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://rozhodnuti.justice.cz/soudnirozhodnuti>
Jedná se o rozhodnutí, která byla na webové stránce zveřejněna od 7. 1. 2021 až do 25. 10. 2023

ani nemají snahu ke smírnému řešení sporu, což je v některých případech pochopitelné. Bohužel je ale realitou, že v některých případech by bylo skončení soudním smírem vhodnější, ale soud ani právní zástupci účastníky na možnost soudního smíru dostatečně neupozorní. Soudní smír je přitom velice efektivním a rychlým způsobem vedoucí k vyřešení sporu mezi účastníky a nutno také zdůraznit, že se jedná o hospodářsky úsporné řešení sporu.

Cílem této diplomové práce je především podrobně a uceleně popsat pozitivněprávní úpravu soudního smíru. Nynější úprava v zákoně č. 99/1963 Sb. se může zdát poněkud nesystematická a v některých případech pozitivněprávní úprava soudního smíru přechází i do jiných právních předpisů. Smyslem této práce je tedy detailně rozebrat jednotlivá ustanovení o soudním smíru napříč českým právním řádem, včetně kontextu s jinými podobnými instituty. Aby bylo tohoto cíle dosaženo, budou v diplomové práci komentována a rozebrána jednotlivá ustanovení týkající se soudního smíru za použití analýzy a následné syntézy příslušných právních předpisů, a také za pomoci použití zdrojů z odborné literatury, které bude doplňovat judikatura Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. V rámci popsání historického kontextu a vývoje soudního smíru budou jako zdroj také využity historické právní předpisy.

Diplomová práce bude rozdělena do pěti hlavních kapitol, které budou obsahovat další jednotlivé podkapitoly. První kapitola se bude věnovat především smírčímu řízení, které úzce souvisí se soudním smírem. Smírčí řízení bude zařazeno do první kapitoly kvůli systematičnosti, jelikož se jedná o institut předběžného řízení na rozdíl od soudního smíru, který je možné uzavřít až v zahájeném řízení. V této kapitole budou také stručně popsána další alternativní řešení sporu a jejich vzájemné porovnání a hodnocení. V druhé kapitole se práce bude věnovat již samotnému soudnímu smíru. Nejdříve bude obecně definován pojem „smíru“, následně bude popsán historický vývoj smíru v občanském právu od římského práva až po současnost. A poté již dojde k detailnímu popsání, komentování a hodnocení pozitivněprávní úpravy soudního smíru. Třetí kapitola se bude týkat opravných prostředků, které lze využít po schválení soudního smíru soudem. Čtvrtá kapitola popíše účinky a vykonatelnost soudního smíru. Zejména půjde o zaměření na rozdíly mezi výkonem schváleného soudního smíru a mezi obecným výkonem s tím, že bude také stručně popsáno, jakým způsobem vůbec probíhá vykonávací řízení. Poslední kapitola se bude věnovat úpravě soudního smíru *de lege ferenda*.

Zejména půjde o hodnocení návrhu zákona o hromadných žalobách, který by měl po schválení obsahovat ustanovení o soudním smíru. Bude také hodnoceno, jakým způsobem by se podle autora této diplomové práce mohla zákonná úprava o soudním smíru do budoucna vyvíjet.

1 Smírčí řízení

V této první kapitole je primárně popsána pozitivněprávní úprava smírčího řízení, jakožto institut předběžného řízení. Smírčí řízení je zařazeno do první kapitoly zejména kvůli systematickému a chronologickému uspořádání. Následně jsou stručně popsána některá nejčastěji užívaná alternativní řešení sporu. Důvodem zařazení do první kapitoly je systematické a chronologické uspořádání, neboť je možné tato alternativní řešení sporu využít i před zahájením samotného soudního řízení, popřípadě je možné se soudnímu řízení zcela vyhnout, budou-li strany sporu uspokojeny na základě alternativního řešení sporu. V poslední části této kapitoly jsou popsány a porovnány výhody a nevýhody jednotlivých jmenovaných alternativních řešení sporu.

1.1 Pozitivněprávní úprava smírčího řízení

Smírčí řízení se řadí do skupiny předběžných řízení. Hlavním smyslem předběžných řízení je, aby došlo k vyřešení věci již v tomto stádiu řízení. Pokud dojde k vyřešení věci, není následně nutné zahajovat řízení ve věci samé, což má za následek naplnění zásady rychlosti a hospodárnosti řízení. Smírčí řízení je upraveno v § 67-69 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“). Je nutno také zmínit, že § 99 o. s. ř., který upravuje smír v nalézacím řízení, se také vztahuje na smírčí řízení na základě § 69 o. s. ř. Smír uzavřený v předběžném řízení nazýváme jako tzv. „prétorský smír“.²

Smírčí řízení se nejčastěji využívá v případech, kdy strany mají zájem o vyřešení sporu formou smírného řešení, avšak nestačí jim mimosoudní řešení, u kterých nezískají titul pro výkon rozhodnutí. Pokud je však usnesením soudu schváleno smírčí řízení, strany tím získají titul pro případnou exekuci. Usnesení soudu o schválení smírčího řízení je totiž považováno za meritorní rozhodnutí, kvůli posuzování také hmotněprávní stránky věci. Smír tedy nemůže schvalovat ani justiční kandidát, ani asistent soudce, nýbrž pouze soudce.³

K tomu, aby vůbec spor mohl být řešen ve smírčím řízení, je důležité splnit několik faktorů. Spor musí být povahou věci způsobilý k vypořádání smírčím

---

² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice. s.190

³ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 1 část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-9-19]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

řízením, tedy práva a povinnosti stran musí být disponovatelná dle hmotného práva. Dále je důležité, aby byla dána pravomoc soudu podle § 7 o. s. ř. Musí se tedy jednat o právní věc soukromého práva a nesmí se jednat o právní věc, o které rozhodují jiné orgány než soudy. Na druhou stranu není možné, aby byly smírčím řízením řešeny otázky statusové. Nelze dále využít smírčího řízení ve věcech, kdy se řízení zahajuje i bez návrhu a kdy právo vylučuje úpravu poměrů dispozitivním jednáním účastníků.⁴

Smírčí řízení je zahajováno na základě podání návrhu. Podat ho lze u kteréhokoliv soudu, který by byl věcně příslušný k rozhodování věci podle ustanovení § 67 odst. 1 o. s. ř. Důležité je také poukázat na poslední větu tohoto ustanovení, a to tedy: „*Jestliže by věcně příslušný byl krajský soud, může provést smírčí řízení a schválení smíru i kterýkoli okresní soud.*“ Návrh na zahájení smírčího řízení musí obsahovat obecné náležitosti podání podle § 42 odst. 4 o. s. ř. a zároveň musí obsahovat návrh na provedení pokusu o smír a jeho schválení.⁵ Podání návrhu může učinit pouze navrhovatel, který požádá soud o vyzvání druhé strany ke smíru. Soud v takovém případě vyvine potřebnou aktivitu, aby ke smíru mohlo dojít. Je však důležité zmínit, že nelze spolupráci stran žádným způsobem vynucovat. Každý z účastníků může odmítnout součinnost a přítomnost při smírčím řízení. Pokud se však účastníci nedostaví k nařízenému jednání, smírčí řízení se poté bez usnesení končí.⁶ Nutno také zmínit, že podáním návrhu nedochází ke stavění promlčecí doby pro uplatnění požadavku v řádném soudním řízení, jelikož nemá účinky podání žaloby. Podáním návrhu také nevzniká překážka litispendence.⁷

Samotné řízení je ovlivněno dispoziční zásadou, tedy zahájení, vymezení předmětu řízení a uzavření či neuzavření smíru je čistě na vůli stran. Řízení probíhá bez dokazování. Existuje však výjimka a dokazování probíhá v případě, kdy se dokazuje splnění podmínek ke schválení smíru. Celé řízení je tedy poměrně rychlé. Jak již bylo naznačeno v předchozích odstavcích, ve smírčím řízení

---

⁴ ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. V Praze: C.H. Beck, 2022. Právní instituty. s. 14-15

⁵ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. Praha: C. H. Beck, 2014. s.116 – Existuje také aktuálnější vydání této literatury, avšak text, ze kterého se vychází, není změněn.

⁶ ZHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právní učebnice. s.190

⁷ SVOBODA, Karel. Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka. Praktická knihovna. V Praze: C.H. Beck, 2019. s.160

rozhoduje soud ve formě usnesení. Usnesením soud smír buďto schválí, anebo neschválí, je-li v rozporu s právními předpisy, na základě § 99 odst. 2 o. s. ř.⁸

Účastníci smírčího řízení se usnesením o schválení smíru stávají poplatníky soudních poplatků, a to na základě § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích. Účastníkům tedy vznikne solidární poplatková povinnost aplikací ustanovení § 2 odst. 8 zákona o soudních poplatcích. Konkrétní poplatky za schválený smír lze nalézt v přílohách zákona o poplatcích, v Položce 9. Odvolání proti výroku a poplatkové povinnosti je přípustné, jelikož nejde o součást smíru. Za samotný návrh na schválení smíru se poplatek nevybírání.⁹

K prétorskému smíru lze závěrem uvést, že rozhodně má své místo v civilním procesu. Tímto způsobem lze řešit spory smírně, a to ještě před tím, než začne samotné řízení. Je tedy mnohem méně zatěžován soudní systém, a to nejen z hlediska nákladů, ale také z hlediska času, což je samozřejmě důležité pro větší efektivnost. Z pohledu autora této diplomové práce je pro strany sporu primárně zásadní skutečnost, že rozhodnutím o schválení smíru získají exekuční titul, a sekundárně to, že je spor vyřešen smírně bez potřeby zahájení řízení a vynaložení vyšších nákladů. A právě nižší nákladnost smírčího řízení oproti běžnému meritornímu řízení je důkazem toho, že zákon se snaží strany sporu motivovat nejprve řešit věc smírně a až následně podáním žaloby. V praxi by však mohl být kladen větší důraz na strany sporu, aby svůj spor řešily nejprve cestou smírčího řízení.

1.2 Alternativní řešení sporů

V určitých oblastech soukromého práva je možné namísto smírčího řízení nebo soudního smíru využít také jiné, respektive alternativní řešení sporu. V takových případech nevede strany k vyřešení sporu soud, ale jiné orgány soukromé povahy.¹⁰

---

⁸ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. Praha: C. H. Beck, 2014. s.116

⁹ SVOBODA, Karel. Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka. Praktická knihovna. V Praze: C.H. Beck, 2019. s.163

¹⁰ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student. s.557 – Existuje také aktuálnější vydání této literatury, avšak text, ze kterého se vychází, není změněn.

1.2.1 Negociace

Nezákladnějším způsobem, jakým mohou strany sporu řešit své problémy, je vyjednávání neboli negociace. Tento proces je čistě neformální a nemá striktní pravidla. Strany často ani nebývají zastoupeny advokáty a nedochází k sepsání žádné dohody. Jde pouze o jakousi diskuzi mezi stranami, při které nedochází k prezentování všech důkazů, a pokud se strany nedohodnou jinak, negociace nepodléhá mlčenlivosti. Při neúspěšné negociaci mohou být vyjednané skutečnosti podkladem pro další řízení. Negociaci většinou vede tzv. „vyjednaváč“, který dost často nemá odborné znalosti a má jen velmi slabé postavení v tomto procesu.¹¹

1.2.2 Konciliace

Konciliaci jako takovou lze vnímat dvojím způsobem. Někteří odborníci konciliaci vnímají jako zvláštní druh mediace a někteří konciliaci vnímají jako samostatný způsob alternativního řešení sporu. Důležité je ale zmínit, že konciliace je formálnější způsob řešení sporu než mediace a vede jí osoba právnický vzdělaná.¹²

1.2.3 Mediace

Další způsob alternativního řešení sporu je mediace, která je dosti neformální. Strany mají mnohem větší vliv na průběh celého řešení sporu a zároveň mohou od tohoto způsobu řešení sporu kdykoliv upustit a obrátit se na soud nebo řešit spor jiným způsobem. I právě kvůli určitému stupni neformálnosti mediace může být konečným výsledkem nanejvýš dohoda o narovnání, podle § 1903 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., která není exekučním titulem. V rámci mediace jde o řešení sporu mezi stranami před třetí osobou, popřípadě i před více osobami, která je nestranná a stranám pomáhá nalézt společná řešení za užití různých postupů, přičemž však na strany nesmí naléhat, aby nějaká řešení preferovaly.¹³ Mediaci upravuje zákon č. 202/2012 Sb. o mediaci. Pokud strany mají zájem o zahájení mediace, je potřeba, aby mezi sebou uzavřely smlouvu o provedení mediace. Taková to smlouva musí na základě § 4 odst. 2 zákona č. 202/2012 Sb. obsahovat:

- označení stran konfliktu,

---

¹¹ JANOTOVÁ, Magda. Mediace. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014. s.42

¹² WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student. s.567

¹³ Tamtéž. s.565-566

- jméno (popřípadě jména),
- příjmení a adresu místa podnikání mediátora,
- vymezení konfliktu,
- výši odměny mediátora (popřípadě způsob jejího určení),
- dobu, po kterou má mediace probíhat (popřípadě ujednání o tom, že má probíhat po dobu neurčitou).

Služby mediátora může poskytovat pouze osoba zapsaná v seznamu. K tomu, aby mohla taková osoba být zapsaná, musí se jednat o osobu:

- způsobilou k právním úkonům,
- musí být bezúhonná,
- musí mít získané vysokoškolské vzdělání v magisterském nebo v navazujícím magisterském studijním programu,
- musí složit zkoušku mediátora,
- nesmí jít o osobu, která byla v posledních 5 letech před podáním žádosti vyškrtnuta ze seznamu.

Zároveň v konkrétních případech nesmí jít o osobu, která by mohla být podjatá se zřetelem na jeho poměr k věci nebo ke stranám konfliktu.

1.2.4 Miniproces („Mini-trial“)

Strany sporu se také mohou dohodnout na způsobu řešení, které se nazývá miniproces nebo také z angličtiny mini-trial. Jde o případ, kdy právní zástupci stran prezentují skutečnosti týkající se sporu a tyto přednesy skutečností sleduje a následně posuzuje neutrální poradce. Miniproces se často využívá ve sporech týkajících se obchodního práva, proto jsou také u miniprocesu většinou přítomni jednatelé společností a vysoce postavení zaměstnanci společností. Jde o neformální alternativní způsob řešení sporu, který většinou ani nemusí mít stanovená pravidla procesu. Strany se pouze domluví na času a místě, kdy a kde se miniproces uskuteční a poté už si předkládají důkazy, popřípadě i vyslychají svědky. Právě touto podobností k soudnímu řízení si tento alternativní způsob řešení sporu získal název miniproces. Výsledkem miniprocesu je dohoda mezi stranami sporu, která je nezávazná.¹⁴

---

¹⁴ Mini-trial. CEDIRES [online]. [cit. 2023-09-20]. Dostupné z: <https://cedires.com/mini-trial/>

1.2.5 Rozhodčí řízení

Mezi nejformálnější alternativní způsob řešení sporu patří rozhodčí řízení, také nazývané jako „arbitráž“. Rozhodčí řízení upravuje zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. K tomu, aby mohlo být v rozhodčím řízení rozhodováno o sporu, je důležité, aby strany uzavřely rozhodčí smlouvu, která musí být uzavřena písemně. Tu lze dále rozdělit na 2 typy, a to na smlouvu o rozhodci a na rozhodčí doložku. Smlouva o rozhodci se týká již vzniklého sporu, oproti tomu rozhodčí doložka se týká všech sporů, které mohou v budoucnu vzniknout v okruhu konkrétně vymezených právních vztahů. Rozhodčí smlouvu lze uzavřít vždy ve věcech, ve kterých mohou strany uzavřít smír. Dále musí jít o spor, ve kterém je dána pravomoc soudu rozhodnout a projednat a musí jít o spor majetkového charakteru. V rozhodčím řízení rozhodují jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud. Co se týče těchto rozhodců, může jím být každý občan České republiky, který dosáhl zletilosti, je bezúhonný a plně svéprávný.¹⁵

Rozhodčí řízení lze rozdělit na rozhodčí řízení ad hoc a institucionální rozhodčí řízení. V případě rozhodčího řízení ad hoc si strany samy mohou stanovit pravidla řízení, je však důležité dbát kogentních ustanovení zákona o procesních pravidlech. Co se týče institucionálního rozhodčího řízení, ten probíhá na základě řádů vydaných konkrétními rozhodčími soudy a tento způsob rozhodčího řízení je často využíván v mezinárodním právu.¹⁶ Existují také specifické případy rozhodčího řízení, které jsou často uplatňovány v mezinárodním právu. Konkrétně se jedná o metodu nazývanou jako tzv. přátelské urovnání, tedy „*amiable composition*“ a metodu tzv. ekvity, známou jako „*ex aequo et bono*“. Při přátelském urovnání mají rozhodci možnost využít konkrétní normy, které by mohly být využity stranami řízení. To znamená, že se rozhodci mohou v praxi odchýlit od dispozitivních norem, ale stejně jako strany, se nemohou odchýlit od norem kogentních. Tento přístup však lze použít pouze v případech, kdy to rozhodcům strany umožní nebo by vedly kogentní normy k nespravedlivému rozhodnutí. V případě arbitráže podle ekvity se rozhodci mohou zcela odchýlit od konkrétních právních norem určitého právního řádu tak, aby jejich rozhodování bylo zcela

---

¹⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice s.515-519

¹⁶ Tamtéž s.517

založeno na obecném pojmání spravedlnosti. Je však důležité, aby rozhodci ctili pojem ekvity v rámci veřejného pořádku v mezinárodním právu veřejném.¹⁷

Rozhodčí orgán v případě rozhodnutí o sporu vydává rozhodčí nález a momentem, kdy nabude právní moc, řízení končí. V případech, kdy se však nevydává rozhodčí nález, končí řízení doručením usnesení. V případech uvedených v § 31 zákona č. 216/1994 Sb., může soud na návrh kterékoliv strany zrušit rozhodčí nález, jakožto meritorní rozhodnutí rozhodce. V takovém případě se projevuje kontrolní funkce soudu. Soud dokonce může zrušit také usnesení rozhodce v případě, kdy dojde k výraznému zasažení do majetkových sfér účastníků. K tomu, aby soud vůbec mohl rozhodovat o zrušení rozhodčího nálezu, je zapotřebí podání žaloby jednou ze stran rozhodčího řízení. Tato žaloba musí mít obecné náležitosti podání podle § 42 odst. 4 o. s. ř. a náležitosti návrhu na zahájení soudního řízení podle § 79 o. s. ř. Podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu nemá odkladný účinek na vykonatelnost. Tu lze odložit pouze na žádost povinného a za splnění konkrétních podmínek, a to tedy:

- neprodleným výkonem rozhodčího nálezu by hrozila závažná újma,
- z návrhu na zrušení rozhodčího nálezu lze usoudit, že je důvodný,
- rozhodčí nález byl vydán ve věci, o které nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu,
- rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, byla zrušena nebo se na danou věc nevztahuje.¹⁸

I v případech rozhodčího řízení je důležité, aby rozhodci vedli strany ke smírnému vyřešení sporu, a je tedy i v tomto případě možné, aby strany uzavřely smír, který má formu rozhodčího nálezu. Tomuto postupu bude věnována pozornost později v průběhu práce.

1.2.6 Med-Arb

Další alternativní metodou řešení sporu je metoda tzv. Med-Arb, což je zkratka pro „*Mediation-Arbitration*“. Jde o spojení dvou metod, které jsou již blíže popsány v předchozích podkapitolách této práce. Podstatou této metody je dohoda stran o řešení sporu mediací, avšak v případě, kdyby se za pomoci mediace

---

¹⁷ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student. s.569

¹⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta, Jana PETROV KŘIVÁČKOVÁ a kol. Civilní proces. Řízení nesporné, rozhodčí a s mezinárodním prvkem. Praha: C. H. Beck, 2015. s.273-274

nedokázalo dojít k vyřešení sporu, bude spor autoritativně rozhodovat rozhodce v rámci arbitráže. Jednotlivé metody samostatně mají určité nedostatky, například v rámci mediace je v některých případech poměrně obtížné strany vést ke smírnému řešení jen za pomoci osoby mediátora, na kterou jsou kladeny mnohem nižší nároky než na osobu rozhodce. Je však důležité zmínit, že v případě Med-Arb zákon nezakazuje, aby stejná osoba byla mediátorem i rozhodcem. Ne vždy se v případě Med-Arb využijí oba způsoby řešení sporu. Vždy se spor začíná řešit způsobem mediace a až v případě, kdy nedojde k dohodě stran, se spor začíná řešit rozhodčím řízením. Med-Arb lze rozdělit na 2 typy, podle toho, zda je mediace od rozhodčího řízení oddělena či nikoli. Pokud jsou mediace a rozhodčí řízení začleněny do jednoho procesu, jde o tzv. „*blended method*“. Pokud jsou však od sebe odděleny jde o tzv. „*conjoined method*“.¹⁹

1.3 Výhody a nevýhody jednotlivých alternativních řešení sporu

V této kapitole budou shrnuty výhody a nevýhody jednotlivých alternativních řešení sporu, které vycházejí z popsaných charakteristik v předchozích podkapitolách. Záměrně jsou však vynechány výhody a nevýhody konciliace, kvůli její podobnosti s mediací a Med-Arb, jelikož jde o kombinaci mediace a rozhodčího řízení.

Negociace:

Výhody negociace jsou:

- Neformálnost
- Velmi nízké náklady

Nevýhody negociace jsou:

- Neodbornost a slabé postavení vyjednavče
- Nedochozí k sepsání žádné dohody

Mediace:

Výhody mediace jsou:

- Neformálnost

---

¹⁹ VRAJÍKOVÁ, Melinda. Epravo.cz [online]. 2023 [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/med-arb-jako-metoda-alternativniho-reseni-sporu-definice-a-zakladni-charakteristika-115919.html>

- Dohodu o narovnání si strany tvoří samy
- Nízké náklady

Nevýhody mediace jsou:

- Mediace je nevhodná pro případy, kdy strany nejsou ochotny spolupracovat
- Mediátor nemůže vynutit dohodu

Miniproces:

Výhody miniprocesu jsou:

- Neformálnost
- Rychlost řízení
- Strany si mohou stanovit vlastní pravidla procesu

Nevýhody miniprocesu jsou:

- Náklady mohou být někdy vyšší
- Ne vždy vede miniproces k výsledku
- Miniproces je závislý na spolupráci stran

Rozhodčí řízení:

Výhody rozhodčího řízení jsou:

- Vydává se závazné a konečné rozhodnutí
- Strany si mohou vybrat rozhodce s odbornými znalostmi
- Rozhodčí řízení bývá rychlejší než soudní řízení

Nevýhody rozhodčího řízení jsou:

- Vyšší náklady
- Neveřejnost
- Jde o jednoinstanční řízení

Obecně mají alternativní řešení sporu poměrně široké využití a je na stranách, aby si zvolily to, které nejvíce vyhovuje jejich potřebám a jejich sporu. Samozřejmě v jednodušších sporech lze využít negociaci, popřípadě mediaci, a naopak v těch více složitějších je vhodnější spíše rozhodčí řízení.

2 Soudní smír

V této kapitole je prvotně přiblížen pojem soudního smíru, což je důležité pro odlišení od jiných úkonů účastníků řízení. Pojmové vymezení soudního smíru je důležité i pro samotný soud, aby mohl konkrétní úkony účastníků vnímat jako snahu o uzavření soudního smíru, a nikoliv jako jiný úkon. Následné podkapitoly jsou věnovány historickému vývoji soudního smíru, a to od dob římského práva až po současnou pozitivněprávní úpravu. Zbytek kapitoly je věnován již účinnému znění zákonné úpravy týkající se soudního smíru.

2.1 Pojem soudního smíru

Tato podkapitola se věnuje obecnému vysvětlení pojmu soudního smíru a popsání jeho základní charakteristiky, čímž se liší od jiných úkonů účastníků občanskoprávního řízení.

Pokud účastníci řízení v průběhu řízení podají soudu návrh na schválení smíru, jedná se o soudní smír. Důležité je, aby soudní řízení bylo již zahájeno, protože v opačném případě by se jednalo o již zmíněný smír přétorský, který je řešen v rámci smírčího řízení. Základem pro soudní smír je hmotněprávní dohoda uzavřená mezi účastníky. Tu lze uzavřít buďto o celém předmětu řízení, nebo jen o jeho části či jeho základu. Zároveň také platí, že taková dohoda může obsahem překročit rámeček předmětu řízení. Musí být však jasné, jakým způsobem byly vypořádané nároky, které byly předmětem řízení. Soudní smír vykazuje spojitost hmotněprávních a procesněprávních účinků s podanou žalobou, má tedy v případě schválení soudem účinky pravomocného a vykonatelného rozsudku.²⁰

2.2 Historický vývoj soudního smíru

Tato podkapitola se týká historického vývoje soudního smíru, který je relevantní k dnešnímu pojetí soudního smíru, od římského práva až po současnost. Je důležité popsat tento vývoj k tomu, aby byla vůbec pochopena podstata a využití soudního smíru v dnešním právu.

---

²⁰ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULEKOVÁ a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. Praha: C. H. Beck, 2014. s.186, 187, 188

2.2.1 Římské právo

V klasickém římském právu se používala jako formální ústní smlouva mezi stranami tzv. „*stipulatio*“. Jedná se o ústní slib jedné strany pro plnění straně druhé. Tento způsob smlouvy se v té době používal pro všechny možné příležitosti. V některých případech pro slíbení úroků, nahrazení stávajícího závazku jiným, slíbení zaplacení pokuty nebo právě poskytnutí konkrétních záruk.²¹

Soudní smír v poklasickém římském právu se označoval jako „*transactio*“. Jednalo se o reálný inominátní kontrakt mezi věřitelem a dlužníkem, kterým si strany činily určité kompromisy, aby se vyhnuly soudnímu sporu. Pokud došlo k porušení této dohody jednou ze stran, stala se tato strana tzv. osobou „*infamis*“, což znamená, že byla považována za nečestnou. Důsledky tohoto stavu byly například: ztráta aktivního i pasivního volebního práva, omezení možnost uzavírat manželství s jednotlivci vyššího společenského postavení a v justiniánském právu nemohly osoby „*infamis*“ svědčit.²²

2.2.2 Středověk v českých zemích

V průběhu středověku nedocházelo v českých zemích k výraznému rozlišování mezi civilním a trestním procesem, neboť i trestní proces vykazoval prvky soukromoprávního charakteru. První procesní pravidla se začala formovat postupně z obyčejového práva, které bylo obohacováno soudní praxí a legislativními intervencemi panovníků. V té době mělo značný význam také náboženství. Například v rámci kanonického práva bylo zakázáno, aby příslušnice duchovního řádu někoho žalovaly bez svolení abatyše. Žalobcem také nemohl být člověk označený jako „*psanec*“ nebo člověk „*na cti zmařený*“.²³ Pokud chtěly strany vyřešit spor smírně, bylo možné, aby využily tzv. „*poklidu*“, což je v podstatě středověká obdoba dnešního soudního smíru. V zásadě šlo o odklad řízení na jiný den a mezitím měly strany čas na vyřešení sporu mimosoudně.²⁴

---

²¹ ZIMMERMANN, Reinhard. The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition. Oxford University Press, 1996. s.68 a násl.

²² SKŘEJPEK, Michal. Římské soukromé právo: systém a instituce. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. s.56,167,202

²³ SCHELLEOVÁ, Ilona. Český civilní proces: vysokoškolská právnická učebnice. Praha: Linde, 1997, s.55

²⁴ VOJÁČEK, Ladislav, Vilém KNOLL a Karel SCHELLE. České právní dějiny. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s.185

2.2.3 Obecný soudní řád

Nástupem Marie Terezie dochází ke snahám o unifikaci českého práva a o sjednocení soudní organizace. Zásadní změny však nastaly až za vlády jejího syna Josefa II., kdy dochází k rozlišování mezi trestním a civilním řízením, díky kodifikaci. V roce 1781 došlo k vydání tzv. josefínského soudního řádu, tedy zákona č. 13/1781 Sb. z. s.²⁵ Díky tomuto zákonu došlo k oddělení soudů od správy, dále k přesnému rozlišování soudů zejména první stolice a pro soudce bylo vyžadováno právnické vzdělání, které bylo odstupňováno podle druhu a významu soudu. Došlo také k organizaci místní příslušnosti soudů, kdy tzv. místní soudy měly přikázané obvody, kde řešily veškerou civilní spornou pravomoc. Druhoinstančními soudy se staly tzv. soudy apelační v Praze a Brně.²⁶ Obecný soudní řád je důležitým dokumentem pro další vývoj kodifikace civilního procesu, a tedy i pro soudní smír. Tento zákon přímo neupravoval soudní smír, avšak zavedl dispoziční zásadu. Tím byla stranám dána větší míra možnosti ovlivnění procesního postupu.²⁷

2.2.4 Civilní řád soudní

V Německé říši došlo v roce 1877 k velkým změnám v procesních zákonech. Tyto změny se staly vzorem pro normotvůrce v Rakousku, kde v roce 1895 byla vydána jurisdikční norma, nový civilní soudní řád a nový exekuční řád. Tyto zákony nabyly účinnosti 1. ledna 1898. Pro soudní smír je důležitý Civilní soudní řád, tedy zákon č. 113/1895 ř. z., konkrétně Titul čtvrtý tohoto zákona, který je pojmenovaný jako „Smír“. V tomto titulu je soudní smír upraven ve třech paragrafech.²⁸

Podle § 204 odst. 1 zákona č. 113/1895 ř. z. je možné, aby se strany sporu kdykoliv obrátily na soud s návrhem o smírné vyřešení sporu nebo o dosažení smíru o jednotlivých sporných člancích. Dovést strany ke smíru může z moci úřední i soud samotný. Je důležité zmínit, že oproti dnešní úpravě soudního smíru v tomto případě je jen čistě na soudu, zda povede strany ke smírnému řešení, a pokud sám uzná, že vyřešení sporu smírným řešením není možné, nemusí strany ke smíru vést.

---

²⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. Český civilní proces: vysokoškolská právnická učebnice. Praha: Linde, 1997, s.60

²⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona a SCHELLE, Karel. Soudnictví: (historie, současnost a perspektivy). Praha: Eurolex Bohemia, 2004. s.50-53

²⁷ ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. V Praze: C.H. Beck, 2022. Právní instituty. s.8

²⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. Český civilní proces: vysokoškolská právnická učebnice. Praha: Linde, 1997, s.63

Pokud ke smírnému řešení dojde, bude návrh na smír pouze zapsán do jednacího protokolu. Tento protokol o smíru je následně na žádost některé ze stran straně vydán na základě § 206 zákona č. 113/1895 ř. z. Takovýto způsob smírného řešení je možné přirovnat k dnešnímu soudnímu smíru. Civilní řád soudní obsahuje také ustanovení o smíru, který lze považovat za prétorský smír, tedy smír uzavřený ještě před zahájením řízení. Ustanovení upravující prétorský smír je § 433 zákona č. 113/1895 ř. z.: *„Kdo zamýšlí podati žalobu, jest oprávněn před jejím podáním u okresního soudu odpůrcova bydliště navrhnouti, aby odpůrce byl obelán k pokusu o smír...“*²⁹

Po vzniku Československé republiky byl Civilní řád soudní přijat do československého právního řádu společně s mnoha dalšími rakousko-uherskými zákony. Tím v Československu vznikl právní dualismus, který znamenal platnost odlišných právních norem na území Čech a na území Slovenska a Podkarpatské Rusi. V důsledku této situace se českoslovenští zákonodárci a právní experti snažili o unifikaci práva prostřednictvím vydání nových zákonů. V roce 1931 byl vypracován návrh zákona o soudní příslušnosti a civilního řádu soudního. Tento návrh zákona však nebyl Národním shromážděním schválen, protože se jednalo pouze o mírně upravené rakouské zákony, které se měly rozšířit i na území Slovenska a Podkarpatské Rusi.³⁰

2.2.5 Občanský soudní řád z roku 1950

V roce 1950 došlo k vydání občanské soudního řádu, tedy zákona č. 142/1950 Sb., který byl silně inspirován sovětským občanským procesním právem.³¹ Tento zákon obsahoval ustanovení o prétorském smíru v § 40. Nutno zmínit, že toto ustanovení je velice stručné a z pohledu autora této diplomové práce nedostačující pro úpravu smíru před zahájením řízení.

Úprava soudního smíru v již zahájeném soudním řízení se nachází v §§ 75 a 76. V § 75 je přímo stanoveno, že soud, který vede řízení, se má vždy pokusit o smírné řešení sporu. Oproti předchozí úpravě (zákona č. 113/1895 ř. z.) je tedy zřetelné, že smírné řešení je primární snahou soudu a má v podstatě povinnost, aby strany ke smíru vedl. Tímto se tato úprava alespoň částečně přibližuje dnešní

---

²⁹ ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. V Praze: C.H. Beck, 2022. Právní instituty. s.9

³⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. Český civilní proces: vysokoškolská právní učebnice. Praha: Linde, 1997, s.64-65

³¹ Tamtéž s.65

úpravě soudního smíru. Opět jsou však ustanovení o soudním smíru poměrně strohá a stručná. Důležité je také zmínit, že soud smír nemusí vždy schválit. Pokud by se smír přičil zákonům nebo obecnému zájmu je možné, aby soud smír neschválil.

§ 40 a §§ 75 a 76 nejsou jedinými ustanoveními o soudním smíru v celém zákoně. Dalším ustanovením důležitým pro soudní smír v tomto zákoně je § 198, který umožňuje napadnout soudní smír návrhem na obnovu řízení v případě, že důvody obnovy lze podle povahy věci vztahovat i na soudní smír. V § 428 odst. 2 písm. d) zákona č. 142/1950 Sb., je dále stanoveno, že vykonatelný soudní smír je exekučním titulem.

2.2.6 Občanský soudní řád z roku 1963

V roce 1960 došlo k vydání nové ústavy a zákonodárci se začali snažit o jednodušší a stručnější kodifikaci procesních norem. Proto došlo v roce 1963 k přijetí nového občanského soudního řádu, tedy zákona č. 99/1963 Sb.³² Tento zákon byl několikrát za dobu jeho účinnosti novelizován, je proto na místě porovnat ustanovení týkající se smíru v průběhu novelizací.

Původní znění o smíru v o. s. ř. z 1. dubna 1964 bylo výrazně odlišné od dnešní úpravy, a to zejména ve formulaci ustanovení. § 67 týkající se smírčího řízení, které bylo řešeno poměrně jednoduše a nekomplexně. Například návrh na smírčí řízení bylo možné podat u kteréhokoliv okresního soudu, avšak není zde vůbec řešen případ, kdy by byl věcně příslušný soud krajský. Zajímavé je ustanovení § 67 odst. 2 o. s. ř. z roku 1964. Pokud by účastníci sporu souhlasili, je možné, aby bylo smírčí řízení postoupeno místnímu lidovému soudu. Lidové soudy byly zřízeny zákonem č. 38/1961 Sb. V zásadě šlo o projekci socialistické ideologie do justice. Jednalo se totiž o soudy, ve kterých měla být projevena aktivní účast „pracujících“ na výkonu soudnictví. Tyto soudy byly ustanoveny v obcích a na pracovištích, přičemž o tomto rozhodoval okresní národní výbor. Soudci místních lidových soudů byli voleni na 2 roky a mohl jím být každý občan, který dovršil věku 21 let, a nebylo potřeba, aby takový občan měl právnické vzdělání. Tyto soudy poté projednávaly jednoduché majetkové spory a v některých případech také méně závažné trestné činy.³³ Tento způsob rozhodování se může zdát

---

³² SCHELLEOVÁ, Ilona. Český civilní proces: vysokoškolská právnická učebnice. Praha: Linde, 1997, s.65

³³ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. Dějiny českého soudnictví. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s.383

z dnešního pohledu až absurdní, ale samozřejmě v rámci tehdejšího režimu to mělo svou logiku.

Důležité je také zmínit § 68 odst. 2 o. s. ř. z roku 1964: „*Při smírčím řízení použije soud vhodných prostředků výchovného působení. Jestliže je to účelné, vyzve k součinnosti společenské organizace nebo projedná případ s kolektivem pracujících na pracovišti nebo v místě.*“ Opět se jedná o projekci socialistické ideologie do procesních norem. Na základě § 222 odst. 1 o. s. ř. z roku 1964 bylo možné uzavřít smír také v odvolacím řízení.

Co se týče soudního smíru, tak § 99 o. s. ř. z roku 1964 je opět mnohem stručnější než dnešní úprava. V odstavci 1 zcela chybí poučovací povinnost soudu. Zároveň jsou v § 99 odst. 2 o. s. ř. z roku 1964 opět vidět známky socialistické ideologie, jelikož soud nemusel soudní smír schválit pro rozpor se zájmem společnosti.

V roce 1973 byl vydán zákon č. 49/1973 Sb., kterým bylo doplněno ustanovení § 99 odst. 3 o. s. ř. Byla přidána lhůta k podání návrhu na zrušení usnesení o schválení soudního smíru, která je do dnes stanovena na 3 roky od právní moci usnesení. V 70. letech byly ze soustavy obecných soudů vypuštěny místní lidové soudy, a proto již v o. s. ř. nenalezneme ustanovení o možnosti smírčího řízení před místními lidovými soudy.³⁴

Roku 1989 došlo v Československu k tzv. sametové revoluci, což znamenalo konec komunistického režimu. Na tuto situaci museli reagovat také zákonodárci. Pro smír je významný zákon č. 519/1991 Sb. Díky tomuto novelizačnímu zákonu byla vypuštěna část z ustanovení § 99 odst. 2 o. s. ř., která umožňovala soudu neschválit soudní smír pro rozpor se zájmem společnosti.

Další novelizace o. s. ř. nastala v roce 2005, kdy došlo zákonem č. 59/2005 Sb. k doplnění § 99 odst. 1 o. s. ř., na základě které má soud účastníky upozornit „...*na právní úpravu, stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci a podle okolností případu jim doporučí možnosti smírného vyřešení sporu.*“

K poslední novelizaci významné pro smír došlo na základě zákona č. 202/2012 Sb., tedy zákonem o mediaci. Díky tomuto zákonu byla do § 99

---

³⁴ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. Dějiny českého soudnictví. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s.387

odst. 1 o. s. ř. implementována možnost, aby předseda senátu upozornil účastníky na možnost využití mediace nebo sociálního poradenství. Zároveň došlo v § 67 odst. 2 o. s. ř. k propojení mediační dohody a smírčího řízení.³⁵

2.3 Pozitivněprávní úprava soudního smíru

Soudní smír jako takový je upraven v ustanovení § 99 zákona č. 99/1963 Sb. Jedná se o dvoustranný dispozitivní právní úkon, jehož základem je hmotněprávní dohoda účastníků. K tomu, aby soudní smír vůbec mohl být uzavřen, je zapotřebí splnit konkrétní podmínky. Těm se však tato diplomová práce bude věnovat později. Od soudního smíru je nutno odlišit nejen smírčí řízení popsané dříve v této práci, ale také tzv. dohodu o předmětu řízení, která je upravena v § 10 zákona č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních.³⁶ V případech dohody o předmětu řízení může být obsahem dohody pouze věc vymezená návrhem na zahájení řízení nebo usnesením soudu o zahájení řízení. Pokud by se dohoda týkala jiné věci než takto vymezené, není možná aplikace § 10 zákona č. 292/2013 Sb. Dohodu o předmětu řízení může soud schválit usnesením, které nemusí obsahovat odůvodnění, ale také v některých případech rozsudkem, který již odůvodnění obsahovat musí.³⁷

Podle usnesení Ústavního soudu je zapotřebí rozlišovat soudní smír a prétorický smír uzavřený v rámci smírčího řízení. Oba tyto smíry vykazují podobnost, co se výsledku řízení týče, tedy v obou případech je věc skončena smírně, avšak tyto dva typy smíru se liší z hlediska zahájení řízení i z hlediska průběhu řízení. Smírčí řízení je zahájeno na návrh alespoň jedné ze stran, a to ještě před začátkem nalézacího řízení. Takový návrh nemá hmotněprávní ani procesněprávní účinky. Pokud skončí smírčí řízení neúspěšně, řízení končí a soud nemůže rozhodnout ve věci samé. V případě soudního smíru se má soud vždy pokusit o smír. Není tedy třeba žádného návrhu. Pokud soudní smír povaha věci nepřipouští nebo se účastníci na smírném řešení neshodnou, řízení dále pokračuje až do rozhodnutí soudu ve věci samé.³⁸

³⁵ ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. V Praze: C.H. Beck, 2022. Právní instituty. s.12-13

³⁶ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULEÁKOVÁ a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. Praha: C. H. Beck, 2014. s.187

³⁷ MACKOVÁ, Alena a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2023-10-4]. ASPI_ID KO292I2013CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

³⁸ Usnesení Ústavního soudu – senát ze dne 02.06.1997 sp. zn. III. ÚS 144/97

Soud samotný má povinnost vést strany ke smíru. V případě, že soud nařídí přípravné řízení, je povinen pokusit se o smírné řešení již v této fázi řízení na základě § 114c odst. 3 písm. c) o. s. ř. Především tím, že s účastníky věc důkladně probere, upozorní je na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkajících se věci. Soud může také v případech, kdy je to vhodné, upozornit účastníky na možnost využití mediace nebo sociálního poradenství.³⁹ Důvod, proč je kladen důraz na soudy, aby takto upozornily a poučily účastníky řízení, je ten, aby byly šetřeny náklady řízení, věc samotná byla rychle projednaná a zároveň, aby si byly strany vůbec vědomy svých práv a povinností. Soud také může při zachování zásady rovnosti navrhnout účastníkům řízení jednotlivé varianty smírného vyřešení sporu.⁴⁰ Je třeba také zmínit § 5 o. s. ř., který soudům ukládá obecnou procesní poučovací povinnost. Toto ustanovení však obsahuje poučovací povinnost pouze v procesní rovině oproti § 99 odst. 1 o. s. ř., kde poučení přesahuje také do roviny hmotněprávní. Není tedy z dikce zákona zcela jasné, zda jde v § 99 odst. 1 o. s. ř. o obligatorní poučovací povinnost soudu v hmotněprávní rovině, či je toto poučení na vůli soudu. Každopádně jde o způsob, kterým soud může účastníky řízení přiblížit smírnému řešení.⁴¹

2.3.1 Dohoda účastníků o soudním smíru

Základem pro soudní smír je dohoda mezi účastníky řízení. Co vlastně může být takovou dohodou, stanovil Nejvyšší soud: „*Hmotněprávním podkladem soudního smíru může být jakákoliv dohoda účastníků, která má význam pro jeho uzavření; nejčastěji to bývá narovnání, privativní novace, započtení nebo vzdání se práva nebo dluhu.*“⁴² Tedy i například narovnání a jiné hmotněprávní dohody účastníků mohou být základem pro soudní smír. Dochází tedy k vzájemnému prolínání hmotného a procesního práva, což vede k tomu, že soudní smír má jakousi dvojí povahu. Pokud jde o posuzování dopadů hmotného práva, tedy například posuzování obsahu dohody nebo projevu vůle stran, je nezbytné aplikovat ustanovení o právních jednání obsažená v hmotněprávních předpisech, konkrétně

---

³⁹ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULEKOVÁ a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. Praha: C. H. Beck, 2014. s.187

⁴⁰ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2 část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-4]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁴¹ ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. V Praze: C.H. Beck, 2022. Právní instituty. s.19-20

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 22.09.2011 sp. zn. 33 Cdo 4406/2009

dle zákona č. 89/2012 Sb. (dále jen „o. z.“). Naopak pokud jde o hodnocení procesních pravidel týkajících se soudního smíru, například zda jsou splněny podmínky pro jeho využití, je tato otázka posuzována z hlediska procesního práva a v rámci občanského soudního řádu.⁴³ Pokud se účastníci nedohodnou nebo některý z účastníků neprojeví vůli k uzavření soudního smíru, bude se bez dalšího pokračovat v řízení.⁴⁴ Důležité je také zmínit, že kromě samotných účastníků může soudní smír v řízení uzavřít zástupce s procesní plnou mocí, ale také opatrovník, jelikož opatrovník má na základě § 31 odst. 1 o. s. ř. stejné postavení jako zástupce na základě procesní plné moci.⁴⁵

2.3.2 Obsah soudního smíru

Na základě § 99 odst. 1 o. s. ř. mohou účastníci skončit řízení soudním smírem, pouze připouští-li to povaha věci. Co přesně je tímto ustanovením myšleno, bude blíže specifikováno v této podkapitole.

Věci, které mohou být řešeny soudním smírem, jsou zejména situace, kdy jsou strany v typickém dvoustranném poměru a hmotněprávní předpisy nebrání jejich dohodě o úpravě právních vztahů prostřednictvím dispozitivních úkonů. Naopak není možné uzavřít soudní smír v případech, kdy se jedná o otázkách týkajících se osobního stavu, dále pokud hmotné právo neumožňuje dohodnout se mezi účastníky právního vztahu, a v případech, kdy je možné zahájit řízení i bez návrhu.⁴⁶ Soudní smír také nelze uzavřít v situacích, kdy by mělo být rozhodnuto konstitutivním rozhodnutím a není možná dohoda mezi stranami nebo se jedná o případy, které jsou explicitně vyloučeny zvláštními právními předpisy.⁴⁷

Při rozhodování soudu o schválení soudního smíru je soud povinen zkoumat, zda není uzavřený smír v rozporu s právními předpisy. Při tomto procesu je důležitá hmotněprávní stránka, jelikož soud zkoumá, zda byla samotná dohoda účastníků uzavřená v souladu s hmotněprávními předpisy. V takovém případě je stěžejní zejména § 37 a § 39 o. z. Pokud by byla dohoda z hlediska těchto ustanovení neplatná, jednalo by se o rozpor s právními předpisy a soud smír neschválí. Důležité je také, aby dohoda mezi účastníky byla učiněna určitě

---

⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 22.09.2021 sp. zn. 23 Cdo 1056/2020

⁴⁴ SVOBODA, Karel. Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka. Praktická knihovna. V Praze: C.H. Beck, 2019. s.164

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 09.07.2008 sp. zn. 28 Cdo 5378/2007

⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 26.01.2011 sp. zn. 25 Cdo 2039/2008

⁴⁷ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. Praha: C. H. Beck, 2014. s.187

a srozumitelně. Dohoda musí obsahovat veškeré podstatné náležitosti, které hmotné právo k uzavření takové dohody vyžaduje. Například dojde-li k uzavření soudního smíru formou kupní smlouvy, musí smír obsahovat podstatné náležitosti kupní smlouvy podle ustanovení § 2079 a násl. o. z. Dále je uzavřený smír v rozporu s právními předpisy, pokud se dohoda přičí kogentním ustanovením zákona nebo jej obchází.⁴⁸

Je důležité zdůraznit, že i v případech soudního řízení, které mají charakter zvláštního řízení podle zákona č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních, není automaticky vyloučena možnost uzavření soudního smíru. Klíčovým faktorem je povaha uplatněného nároku, nikoli obecná povaha samotného řízení. Možnost uzavřít smír je závislá na možnosti stran dohodnout se podle relevantních hmotněprávních předpisů, týkající se konkrétní sporné záležitosti.⁴⁹

Ke smíru může také dojít před soudem samotným. V takovém případě se obsah soudního smíru pouze zaznamená do protokolu, který účastníci následně podepíší, a to na základě § 40 odst. 2 o. s. ř. Není ani zcela důležité, aby dohoda týkající se soudního smíru byla zaznamenána na jedné listině. Je však důležité, aby taková dohoda byla akceptována druhou stranou a aby všichni účastníci protokol podepsali. Dokud jej všichni nepodepíší, soud k takovému smíru nepřihlíží a nemůže tedy rozhodovat o jeho schválení.⁵⁰ Pokud jde v řízení o tzv. nerozlučné společenství účastníků, tedy jedná se o společná práva nebo povinnosti a rozhodnutí se musí vztahovat na všechny účastníky, je zapotřebí, aby všichni takoví účastníci souhlasili se soudním smírem.⁵¹

Účastníci mohou uzavřít soudní smír o celém předmětu řízení, pouze o části předmětu řízení nebo o jeho základu. Toto analogicky souvisí s úplným, částečným nebo mezitimním rozsudkem.⁵² Pokud účastníci uzavřou soudní smír úplný, částečný či mezitimní, řízení schválením smíru končí. Jestliže by ale účastníci při uzavírání smíru dali jednoznačně najevo, že požadují, aby bylo o části nebo základu, který nebyl součástí smíru, pokračováno v řízení, má soud v řízení

---

⁴⁸ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. s.644

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 19.03.2014 sp. zn. 29 Cdo 2648/2013

⁵⁰ SVOBODA, Karel. Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka. Praktická knihovna. V Praze: C.H. Beck, 2019. s.164

⁵¹ ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. Civilní proces: obecná část a sporné řízení. 2. vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2020. s.204

⁵² SUM, Tomáš. Soudní smír. *Epravo.cz* [online]. 2006 [cit. 2023-10-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/soudni-smir-38282.html>

pokračovat. Pokud účastníci nedají jednoznačně najevo, že mají zájem v řízení pokračovat, je nutno mít za to, že uplatněný nárok byl smírem vypořádán zcela.⁵³ Je však důležité zmínit, že skutečnost, kdy smírem není věc zcela vypořádána, musí být soudu na první pohled známa, a proto je na místě, aby soud reagoval upozorněním účastníků na neúplnost smíru, a dotáže se účastníků, zda má být ve zbytku věci pokračováno v řízení. V tomto případě dojde k aplikaci § 5 o. s. ř.⁵⁴

Soudní smír svým obsahem může také překročit rámec předmětu řízení, může se tedy týkat právního vztahu, který není předmětem řízení. Je však zapotřebí, aby z takového soudního smíru bylo jasné, jakým způsobem byly vypořádány nároky, které předmětem řízení byly.⁵⁵ Pokud dojde ke schválení smíru nad rámec původního předmětu řízení, je zapotřebí, aby z výroku nebo alespoň z odůvodnění smíru bylo zjevné, které další právní vztahy jsou mezi účastníky upraveny. Pokud toto není zcela jasné, bude aplikováno ustanovení § 1905 o. z.: „*Narovnání, kterým mají být mezi stranami upravena veškerá práva, nelze vztahovat k takovým právům, která byla vyloučena, ani k právům, která strany zřejmě nemohly mít na mysli.*“⁵⁶

Účastníci mohou také uzavřít smír podmíněný. Jedná se o případ soudního smíru, kdy si účastníci při uzavření smíru vyhradí, že ho mohou podáním adresovanému soudu do určité doby odvolat. V takovém případě může soud rozhodnout o schválení smíru pouze až po uplynutí domluvené lhůty k dovolání smíru. Jelikož jde lhůtu hmotněprávní, je zapotřebí, aby odvolání smíru došlo soudu nejpozději v poslední den lhůty.⁵⁷

Jak vidno, posuzování obsahu smíru je poměrně složitá otázka pro samotný soud, který soudní smír posuzuje. V tomto případě je zapotřebí vnímat soudní smír jak v rámci práva procesního, tak i v rámci práva hmotněprávního. I přes to, že pozitivněprávní úprava řadí soudní smír do práva procesního, do určité míry se soudní smír reflektuje i v oblasti hmotného práva a lze tedy říci, že v tomto konkrétním ohledu se jedná o jakýsi hybrid procesního a hmotného práva.

---

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 21.07.2004 sp. zn. 26 Cdo 1481/2004

⁵⁴ SVOBODA, Karel. Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka. Praktická knihovna. V Praze: C.H. Beck, 2019. s.166

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 24.06.2015 sp. zn. 29 Cdo 1962/2013

⁵⁶ SVOBODA, Karel. Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka. Praktická knihovna. V Praze: C.H. Beck, 2019. s.165-166

⁵⁷ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. s.644

2.4 Rozhodnutí o soudním smíru

Pokud mezi sebou účastníci uzavřou soudní smír, bude soud následně rozhodovat, zda takový smír schválí, popřípadě je-li smír v rozporu s právními předpisy, zda jej neschválí. Soud o schválení, či neschválení rozhoduje usnesením.

2.4.1 Schválení soudního smíru

Pro posouzení, zda má soud smír schválit či nikoli, není klíčové zjišťování skutkového stavu, jako je tomu v případě autoritativního meritorního rozhodnutí soudu. Probíhá však dokazování, na jehož základě je hodnoceno, zda soudní smír neporušuje kogentní právní předpisy, popřípadě zda je zcela neobchází.⁵⁸

V případě, že dojde usnesením ke schválení smíru, nabývá účinky pravomocného rozsudku. Obsah smíru je v takovém případě pro účastníky závazný a soudně vykonatelný podle zákona č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů.⁵⁹ Zároveň schválený smír tvoří překážku *res iudicata*.⁶⁰ Ve výroku usnesení je vždy zapotřebí, aby bylo uvedené úplně znění smíru a takové usnesení musí být řádně odůvodněno. Na odůvodnění usnesení o soudním smíru se nevztahuje ustanovení § 169 odst. 4 o. s. ř. Schválením smíru se řízení končí. To však neplatí v případě, kdy dojde ke schválení částečného smíru či mezitímního smíru a účastníci dali jednoznačně najevo, že požadují, aby se v rozsahu, který nebyl smírem vyřešen, pokračovalo v řízení a bylo o tomto rozsahu dále rozhodnuto. Proti usnesení o schválení smíru není přípustné odvolání, a to na základě ustanovení § 202 odst. 1 písm. f) o. s. ř.⁶¹

2.4.2 Neschválení soudního smíru

Pokud soud dojde k závěru, že soudní smír je v rámci hmotného práva neplatný nebo povaha věci nepřipouští uzavření smíru, soud soudní smír usnesením zamítne. Konkrétní případy, kdy jde o smír v rozporu s právními předpisy a o smír hmotněprávně neplatný, byly blíže popsány v předchozí podkapitole. Pokud není třeba dokazování k závěru o neplatnosti smíru, může rozhodnout soud o neschválení i bez jednání. Na základě výkladu *a contrario* ustanovení § 202

⁵⁸ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. s.644

⁵⁹ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-05]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 29.02.2012 sp. zn. 22 Cdo 458/2010

⁶¹ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. s.645

odst. 1 písm. f) o. s. ř. je proti usnesení o neschválení smíru přípustné odvolání.⁶² Po právní moci usnesení o neschválení smíru se pokračuje v řízení a hmotněprávní dohoda mezi účastníky v takovém případě nemá žádné účinky.⁶³

2.5 Soudní smír v odvolacím řízení

Soudní smír je také možné uzavřít v odvolacím řízení na základě aplikace ustanovení § 211 o. s. ř. a § 99 o. s. ř.⁶⁴ Ke schválení dojde na základě usnesení odvolacího soudu. Následně je zapotřebí, aby odvolací soud rozhodl o změně napadeného rozsudku nebo usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé v prvním stupni aplikací § 220 odst. 2 o. s. ř.⁶⁵ Soudní smír v odvolacím řízení je vyloučen.⁶⁶

2.6 Náklady řízení

Náhradu nákladů řízení v rámci soudního smíru upravuje ustanovení § 146 odst. 1 písm. a) o. s. ř.: „*Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení podle jeho výsledku, jestliže řízení skončilo smírem, pokud v něm nebylo o náhradě nákladů ujednáno něco jiného.*“ Tímto ustanovením v zásadě dochází k vyloučení aplikace § 142 o. s. ř., jelikož v řízení skončeném smírem není žádný z účastníků více či méně úspěšný než ten druhý. V rámci řízení také mohou vzniknout náklady státu. V takovém případě o nich soud rozhodne podle § 148 odst. 1 o. s. ř., tedy náklady státu se mezi účastníky rozdělí rovnoměrně. Je také možné, aby došlo k rozdělení nákladů podle § 147 odst. 1 o. s. ř. Proti rozhodnutí o nákladech státu je možné podat odvolání, jelikož se nejedná o součást smíru.⁶⁷

Účastníci se mohou na nákladech řízení v rámci smíru domluvit také jinak, než ukládá § 146 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Taková domluva účastníků je poté součástí samotného smíru a patří do části výroku, ve kterém smír soud schvaluje. Soud v takovém případě nezkoumá, zda je dohodnutá výše náhrady přiměřená. Účastníci v podstatě nejsou limitováni ve své dohodě, týkající se nákladů řízení. Pokud by došlo ke smírnému řešení jen o části předmětu řízení a o další části by mělo

---

⁶² SVOBODA, Karel. Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka. Praktická knihovna. V Praze: C.H. Beck, 2019. s.165

⁶³ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. Praha: C. H. Beck, 2014. s.188

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 08.03.2005 sp. zn. 21 Cdo 1951/2004

⁶⁵ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. s.645

⁶⁶ SVOBODA, Karel. Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka. Praktická knihovna. V Praze: C.H. Beck, 2019. s.165

⁶⁷ Tamtéž. s.168-169

řízení pokračovat, není důvod k rozhodování o nákladech řízení již při schválení smíru. O nákladech by se rozhodovalo až v konečném rozhodnutí.⁶⁸

V případě, že dojde k uzavření smíru, soud žalobci vrátí soudní poplatek snížený o 20 %, nejméně však o 1000 Kč. Pokud by byl smír schválen jen v části předmětu řízení, soud vrátí odpovídající část poplatku na základě § 10 odst. 7 zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích.⁶⁹

2.7 Smír v rozhodčím řízení

Smír je také možné uzavřít v případě, kdy je spor řešen v rozhodčím řízení, a to na základě ustanovení § 24 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb.: „*Na žádost stran lze smír uzavřít ve formě rozhodčího nálezu.*“ Jde však charakterově o rozdílný smír, než je tomu v případě soudního smíru v rámci nalézacího řízení. Pokud dojde k uzavření smíru v rozhodčím řízení, přejímá se do výroku rozhodčího nálezu, jelikož rozhodce nemá pravomoc ke schválení smíru. Tu má podle o. s. ř. pouze soud. Stejně jako v případě soudního smíru je možné smír v rozhodčím řízení uzavřít jen o části předmětu řízení nebo jen o základu.⁷⁰

V případě, že dojde k dosažení smíru v rámci rozhodčího řízení, a smír tedy bude zahrnut do výroku rozhodčího nálezu, bude se jednat o formu rozhodnutí ve věci samé, které se neliší od rozhodnutí dle § 23 písm. a) zákona č. 216/1994 Sb. Rozhodci smír nepřijímají a není možné užití § 30 zákona č. 216/1994 Sb., protože schválení smíru spadá do výlučné pravomoci soudu. Rozhodci vydávají standartní rozhodčí nález, jehož výrok pouze odráží dohodu stran o meritě sporu, pokud taková dohoda neporušuje platné právo. Rozhodci mají povinnost zkoumat, zda je dohoda v souladu s platným právem. Strany mohou rovněž uzavřít dohodu o smírném řešení sporu, která přesahuje rámec žalobního návrhu nebo protižaloby. Nicméně je třeba, aby konkrétní strana disponující předmětem sporu společně s touto dohodou předložila změnu žalobního petitu a rozhodce musí tuto změnu schválit. Na rozhodčí nález vydaný na základě smíru se v plném rozsahu aplikuje § 28 zákona č. 216/1994 Sb.⁷¹

---

⁶⁸ SVOBODA, Karel, Miroslav HROMADA, Jiří LEVÝ a kol. Náklady řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s.122-123

⁶⁹ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-05]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁷⁰ ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. V Praze: C.H. Beck, 2022. Právní instituty. s.33

⁷¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2012. s.903-904

V některých zemích je možné, aby došlo k uzavření smíru mezi stranami ještě před zahájením rozhodčího řízení, a řízení je následně zahájeno pouze za účelem získat vykonatelný titul v podobě rozhodčího nálezu. V České republice by však byl takový postup v rozporu s tuzemským *lex arbitri*, jelikož podle ustanovení § 1 a 2 zákona č. 216/1994 Sb., je účelem rozhodčího řízení meritorní rozhodnutí majetkového sporu. České právo v takovém případě počítá s využitím jiných institutů, jako je například notářský zápis se svolením k vykonatelnosti nebo zápis exekutora obsahující prohlášení povinné osoby o svolení o vykonatelnosti zápisu.⁷²

2.8 Smír ve správním řízení

Zákon č. 500/2004 Sb. (dále jen „správní řád“), jakožto *lex generalis* právní předpis pro úpravu správního procesu, obsahuje ustanovení, které umožňuje uzavřít smír v rámci správního řízení. Správní řízení je sice oblastí spíše veřejnoprávní, ale některá rozhodnutí správních orgánů mohou zasahovat také do soukromých subjektivních práv, a proto považuje autor této diplomové práce za vhodné uvést alespoň stručnou zmínku o institutu smíru v oblasti správního práva.

Konkrétním ustanovením umožňujícím uzavřít smír ve správním řízení je § 141 odst. 8 správního řádu: „*Ve sporném řízení mohou účastníci uzavřít smír, který podléhá schválení správního orgánu. Správní orgán smír schválí, pokud neodporuje právním předpisům nebo veřejnému zájmu.*“ Na základě tohoto ustanovení je možné si všimnout určitých podobností se soudním smírem podle § 99 o. s. ř. Musí se především jednat o sporné správní řízení. Poté je možné, aby se navrhovatel a odpůrce dohodli na uzavření smíru. Takto uzavřený smír podléhá schválení ze strany správního orgánu, který správní řízení vede. Strany smíru se tedy obrátí na správní orgán s žádostí o schválení smíru. Tato žádost bude podáním podle § 37 správního řádu, musí obsahovat náležitosti uvedené v § 37 odst. 2 správního řádu a musí obsahovat znění uzavřeného smíru. Pokud smír neodporuje právním předpisům nebo veřejnému zájmu, bude správním orgánem rozhodnutím schválen. Takové rozhodnutí musí obsahovat náležitosti podle § 68

---

⁷² BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2012. s.905-906

správního řádu. Schválený smír je exekučním titulem ve smyslu § 104 správního řádu.⁷³

Správní řád nevyklučuje možnost podat odvolání jak proti neschválení smíru, tak proti jeho schválení. Což je zásadním rozdílem oproti soudnímu smíru podle o. s. ř. Komentář k ustanovení § 141 odst. 8 správního řádu odůvodňuje možnost podat odvolání proti schválení smíru takto: „*Nelze např. vyloučit situaci, že účastník řízení, který původně s uzavřením smíru souhlasil, změní svůj postoj k věci...*“⁷⁴ Správní řád je tedy o něco benevolentnější než o. s. ř. k dispozicím účastníků, kteří uzavřeli smír.

---

⁷³ KOPECKÝ, Martin, STAŠA, Josef a kol. Správní řád: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-12-28]. ASPI_ID KO500_p22004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁷⁴ Tamtéž

3 Opravné prostředky soudního smíru

Proti unesení, kterým soud schvaluje soudní smír, není přípustné podat odvolání na základě ustanovení § 202 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Přípustné je však v případě, kdy soud usnesením soudní smír neschválí, a to na základě výkladu *a contrario*, který byl již zmíněn v předchozí kapitole.⁷⁵ Existují však jiné možnosti opravných prostředků týkající se soudního smíru. Zákon tyto možnosti sice označuje za opravné prostředky, avšak takové označení není zcela přesné, kvůli nenaplnění všech znaků opravných prostředků. Těmto možnostem se budou detailněji věnovat následující podkapitoly.⁷⁶

3.1 Žaloba o hmotněprávní neplatnost smíru

Žaloba o neplatnost smíru označuje zákon jako specifický mimořádný opravný prostředek. Jelikož nemá devolutivní účinek, nesplňuje všechny znaky opravného prostředku a jedná se spíše o prostředek nápravy. Ustanovení upravující tuto žalobu lze nalézt v § 99 odst. 3 o. s. ř. Aktivně legitimováni k podání této žaloby jsou všichni účastníci řízení, které bylo ukončeno smírem, popřípadě jejich hmotněprávní nástupci v dané záležitosti. Místní příslušnost soudu lze stanovit podle § 84 a násl. o. s. ř., ale nejčastěji je místně příslušným soudem soud, v jehož obvodu má účastník, proti němuž směřuje návrh, bydliště. Věcně příslušné jsou okresní soudy na základě § 9 odst. 1 o. s. ř.⁷⁷ To v praxi znamená, že o žalobě o neplatnost smíru nemusí rozhodovat soud, který soudní smír schválil. Důležité je také zmínit, že o zrušení smíru nerozhoduje odvolací soud, a to ani v případě, že došlo ke schválení smíru v odvolacím řízení. Důvodem je skutečnost, že se jedná o žalobu a dochází tedy v tomto případě k zahájení nového samostatného řízení.⁷⁸

Existuje několik důvodů, které mohou vést účastníky k podání žaloby o neplatnost smíru. Tyto důvody v zásadě souvisí s ustanovením § 99 odst. 2 o. s. ř., tedy jedná se o případy, kdy je smír v rozporu s právními předpisy. První skutečností, kdy je soudní smír v rozporu s právními předpisy, je případ nepřipustnosti hmotněprávní nebo procesněprávní normy, aby se účastníci mezi

---

⁷⁵ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. s.645

⁷⁶ ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. V Praze: C.H. Beck, 2022. Právní instituty. s.28

⁷⁷ SVOBODA, Karel, Petr SMOLÍK, Jiří LEVÝ, Renáta ŠÍNOVÁ a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s.416 – Existuje také aktuálnější vydání této literatury, avšak text, ze kterého se vychází, není změněn.

⁷⁸ SVOBODA, Karel. Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka. Praha: C. H. Beck, 2020. s.25

sebou dohodli na vyřešení právního problému. V tomto případě je posuzováno, zda je vůbec možné, aby si mezi sebou účastníci upravili svá práva a povinnosti na základě hmotněprávní dohody. Jedná se o případy, které byly již popsány v předchozí kapitole v souvislosti s neschválením soudního smíru soudem. Jde o otázky osobního stavu, případy, kdy hmotné právo nepřipouští vyřízení věci dohodou účastníků právního vztahu, případy, kdy lze zahájit řízení i bez návrhu, nebo případy, kdy má být rozhodnuto konstitutivním rozhodnutím. Soudní smír je v rozporu s hmotným právem také tehdy, je-li jím obcházen smysl smíru a je zasahováno do právního postavení osob stojící mimo řízení.⁷⁹

Dalším důvodem k podání žaloby o neplatnost smíru je případ, kdy je účastníky předložena dohoda, která je absolutně neplatná. Soud má povinnost zkoumat, zda je předložená dohoda platná na základě hmotného práva. Pokud soud dojde k závěru, že dohoda je absolutně neplatná, poučí účastníky o takové skutečnosti. Absolutní neplatnost může být naplněna například při předložení dohody, která obsahuje plnění, které je neurčité, popřípadě nevykonatelné podle procesněprávních norem upravující výkon a exekuci.⁸⁰

Posledním důvodem, který může vést k podání žaloby o neplatnost smíru, je případ, kdy je předložená dohoda relativně neplatná a tato neplatnost je namítána dodatečně. Relativní neplatnost předkládané dohody je totiž často zjištěna až po ukončení řízení, kde byl schválen smír. Oproti absolutní neplatnosti soud provádí zkoumání relativní neplatnosti až v okamžiku, kdy rozhoduje o návrhu na zrušení usnesení o schválení smíru.⁸¹

Návrh na zrušení usnesení o schválení smíru je nutno podat nejpozději do 3 let od právní moci usnesení na základě ustanovení § 99 odst. 3 o. s. ř. Soud o žalobě rozhoduje rozsudkem. Pokud dojde ke zrušení usnesení o schválení smíru, je věc vrácena soudu, který rozhodoval v původním řízení, a zároveň je věc vrácena do stádia řízení před uzavřením smíru. V případě zrušení usnesení o schválení smíru pomíjí překážka *res iudicata*. Soud má následně vynést nové rozhodnutí ve věci

---

⁷⁹ SVOBODA, Karel. Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka. Praha: C. H. Beck, 2020. s.25-27

⁸⁰ Tamtéž s.28,29

⁸¹ Tamtéž s.29,30

samé, které nahradí předtím schválený smír. Avšak uzavření nového smíru není vyloučeno.⁸²

3.2 Žaloba pro zmatečnost

Žaloba pro zmatečnost je upravena v § 228 a násl. o. s. ř. společně s žalobou na obnovu řízení. Zákon ji označuje jako mimořádný opravný prostředek, sloužící ke zrušení pravomocných rozhodnutí soudu vykazující vady, které porušují základní principy řízení před soudem, popřípadě je takovými vadami postiženo řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo. Není podstatné, zda je napadené rozhodnutí věcně správné. Posuzují se zmatečnostní vady uvedené v § 229 o. s. ř., jde tedy o posouzení žádoucí a správné aplikace procesněprávních předpisů.⁸³ Tyto zmatečnostní vady mohou nastat i v řízení, ve kterém byl usnesením schválen soudní smír. Je tedy důležité popsat průběh žaloby pro zmatečnost, jelikož se jedná o procesní záruku spravedlivého procesu a má význam jako opravný prostředek i vůči schválenému soudnímu smíru.

Důvody, pro které může být podána žaloba pro zmatečnost, jsou uvedeny v § 229 o. s. ř. Jedná se o taxativní výčet procesních pochybení v průběhu řízení, které mají dopad na správnost samotného řízení. Podmínkou pro podání žaloby pro zmatečnost není následné příznivější rozhodnutí pro navrhovatele, jako je to v případě podání žaloby na obnovu řízení. Oprávněnou osobou k podání žaloby pro zmatečnost je účastník původního řízení, jeho právní nástupce, v určitých případech také vedlejší účastník, výjimečně státní zastupitelství a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Následný okruh účastníků v řízení o žalobě pro zmatečnost je shodný s okruhem účastníků v původním řízení. Účastníkem může být také osoba, se kterou měl soud jednat jako s účastníkem, avšak v původním řízení tak neučinil. Nepřípustnost žaloby pro zmatečnost je upravena v ustanovení § 230 o. s. ř.⁸⁴

Žaloba musí obsahovat obecné náležitosti žaloby podle § 42 odst. 4 o. s. ř. a náležitosti uvedené v § 232 o. s. ř. Zároveň musí být žaloba podána ve lhůtě uvedené v § 234 o. s. ř. Obecná lhůta tedy činí 3 měsíce od doručení napadeného

---

⁸² SVOBODA, Karel, Petr SMOLÍK, Jiří LEVÝ, Renáta ŠÍNOVÁ a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s.416

⁸³ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. Praha: C. H. Beck, 2014. s.394

⁸⁴ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-12]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

rozhodnutí. Zmeškání takové lhůty není přípustné, a to z důvodu samotného charakteru žaloby pro zmatečnost. Jelikož se podává proti pravomocnému rozhodnutí, dochází k zásahu do právní moci a do právní jistoty. Uplyne-li tedy lhůta pro podání žaloby, je důležité, aby vznikla celková nemožnost změny rozhodnutí. Příslušným soudem k řízení o rozhodnutí o žalobě je soud, který rozhodoval v prvním stupni. Pokud je však žaloba pro zmatečnost podána z důvodů uvedených v § 229 odst. 3 a 4 o. s. ř., rozhoduje o ní soud, jehož rozhodnutí bylo napadeno.⁸⁵

Předmětem žaloby pro zmatečnost je přezkum již existujícího rozhodnutí, z toho důvodu není možné, aby účastníci během tohoto řízení disponovali předmětem původního řízení změnou žalobního návrhu nebo změnou návrhu, který souvisí s napadeným rozhodnutím. Nutno také zmínit, že není možné uzavřít soudní smír v řízení o žalobě pro zmatečnost. Došlo by totiž k vybočení z rámce kasačního typu řízení a rozhodování, kterému řízení o žalobě pro zmatečnost podléhá.⁸⁶

Soud o žalobě pro zmatečnost rozhoduje usnesením. Tímto usnesením může žalobu zamítnout nebo zruší původní napadené rozhodnutí. Pokud soud rozhoduje o návrhu na zrušení rozhodnutí odvolacího soudu, zároveň také zruší rozhodnutí soudu první instance. Zrušením původního rozhodnutí odpadá překážka *res iudicata* a dochází k obnovení povinnosti soudu, který v původním řízení rozhodoval, rozhodnout o předmětu řízení. Přihlíží poté jak k původním skutečnostem uvedeným v původním řízení, tak také ke skutečnostem, které vyšly najevo v řízení o žalobě pro zmatečnost. Proti usnesení v řízení o žalobě pro zmatečnost je možné podat odvolání, popřípadě za splnění zákonných podmínek uvedených v § 234 a násl. o. s. ř. také dovolání.⁸⁷ Zruší-li soud napadené rozhodnutí na základě žaloby pro zmatečnost, rozhodne o náhradě nákladů vzniklých v původním řízení a v řízení o žalobě pro zmatečnost.⁸⁸

V případě, že původní řízení bylo ukončeno schválením soudního smíru a zároveň došlo k porušení procesních předpisů podle § 229 o. s. ř., v rámci řízení

---

⁸⁵ SVOBODA, Karel, Petr SMOLÍK, Jiří LEVÝ, Renáta ŠÍNOVÁ a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s.839-864

⁸⁶ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. Praha: C. H. Beck, 2014. s.403

⁸⁷ Tamtéž. s.403

⁸⁸ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. s.1860

o žalobě pro zmatečnost soud rozhodne o zrušení usnesení o schválení smíru. Tím dojde k odstranění překážky věci rozhodnuté a následně se původní soud první instance věci znovu zabývá. Je však možné, aby účastníci opět uzavřeli soudní smír.⁸⁹

3.3 Žaloba na obnovu řízení

Žaloba na obnovu řízení není zcela možné označit jako opravný prostředek, jelikož nenaplní veškeré znaky opravného prostředku i přes to, že zákon ji považuje za mimořádný opravný prostředek. Jedná se spíše o prostředek nápravy vadných rozhodnutí, který vede k odstranění vad skutkové povahy, jejíž cílem je nové projednání věci a následně nové meritorní rozhodnutí. Žaloba na obnovu řízení je upravena v ustanovení § 228 a násl. o. s. ř. společně s žalobou pro zmatečnost. Je tedy důležité rozlišovat ustanovení platící jen pro žalobu na obnovu řízení, ustanovení platící jen pro žalobu pro zmatečnost a ustanovení týkající se obou žalob.⁹⁰

Žalobu na obnovu řízení je možné podat jen proti pravomocným rozhodnutím ve věci samé. Musí se jednat o rozhodnutí soudu prvního nebo druhého stupně. Není možné podat žalobu na obnovu řízení proti rozhodnutí dovolacího soudu. Žaloba být podána jak proti rozhodnutí úplnému, tak částečnému či mezitímnímu. Tedy i v případě schválení smíru částečného nebo mezitímního je možné uplatnit tuto žalobu.⁹¹ Uplatněním žaloby na obnovu řízení dochází k prolomení právní moci rozhodnutí a dochází tedy také k prolomení právní jistoty účastníků i třetích osob, proto je důležité, aby ustanovení týkající se obnovy řízení nebyly vykládány extenzivně. Vždy je nutné náležitě posoudit, zda jsou dány důvody k povolení obnovy řízení.⁹²

K soudnímu smíru se váže především § 228 odst. 2 o. s. ř. Žalobu na obnovu řízení je možné uplatnit u pravomocného usnesení, jímž byl schválen smír, avšak jen pokud lze některý z důvodů obnovy vztahovat na předpoklady, které byly dány pro schválení smíru. To zároveň souvisí s § 99 odst. 2 o. s. ř.: „*Soud rozhodne o tom, zda smír schvaluje; neschválí jej, je-li v rozporu s právními předpisy...*“

---

⁸⁹ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-12]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁹⁰ SVOBODA, Karel, Petr SMOLÍK, Jiří LEVÝ, Renáta ŠÍNOVÁ a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s.834

⁹¹ Tamtéž s.835

⁹² Usnesení Nejvyššího soudu – senát ze dne 21.09.2013 sp. zn. 22 Cdo 2431/2016

O obnově řízení ve vztahu k soudnímu smíru lze tedy uvažovat jen tehdy, pokud by namítaná nová skutečnost byla zásadní pro neschválení soudního smíru v případě, že by s ní byl soud v době rozhodování seznámen a jednalo by se o skutečnost v rozporu s právními předpisy. Není rozhodující, zda by účastník původního řízení byl ochoten uzavřít smír, pokud by byl seznámen s těmito skutečnostmi. Rozhodující je především rozpor s hmotným právem, pro který by soud smír neschválil.⁹³

Nutné je také popsat obecné zákonné důvody vedoucí k povolení obnovy řízení pro pochopení celé podstaty obnovy řízení. Zákonnými důvody k obnově řízení jsou skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které sice existovaly v době původního řízení, ale účastník o nich nevěděl, a proto je bez své viny nemohl uplatnit. Nejde tedy o zákonný důvod k obnově řízení v případě, kdy nastaly nové skutkové okolnosti až po pravomocném skončení věci a do té doby neexistovaly. Také nejde o skutečnosti, které byly v původním řízení účastníkům známy a soudu tvrzeny a nabízeny jako důkazy, avšak soud k nim nepřihlédl. Důležitou podmínkou pro obnovu řízení je také skutečnost, že se musí jednat pro účastníka o příznivější rozhodnutí ve věci.⁹⁴ Postačí však, pokud se jeví jako pravděpodobné, že výsledek bude příznivější.⁹⁵

Existují také zákonné důvody, na základě kterých není možné podat žalobu na obnovu řízení. Tyto důvody upravuje § 230 o. s. ř. Odstavec 1 je společný pro žalobu na obnovu řízení i pro žalobu pro zmatečnost. Žaloba tedy není přípustná proti usnesení, jímž bylo rozhodnuto o žalobě z rušené držby, dále jen proti výrokům rozhodnutí o nákladech řízení, o lhůtě k plnění a o předběžné vykonatelnosti a není přípustná proti důvodům rozhodnutí. Pokud je možné dosáhnout změny nebo zrušení rozsudků a usnesení jinými způsoby, není možné uplatnit žalobu na obnovu řízení, jelikož žaloba na obnovu řízení představuje prostředek *ultima ratio*, tedy poslední možný prostředek nápravy vadného rozhodnutí.⁹⁶ V případě opravných prostředků vůči soudnímu smíru je tedy na místě primárně zkoumat, zda je možné nejprve uplatnit výše zmíněné opravné

---

⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 28.02.2003 sp. zn. 20 Cdo 307/2002

⁹⁴ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-14]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 28.02.2012 sp. zn. 33 Cdo 3925/2010

⁹⁶ SVOBODA, Karel, Petr SMOLÍK, Jiří LEVÝ, Renáta ŠÍNOVÁ a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s.848-849

prostředky, a až jako poslední možnost podat žalobu na obnovu řízení, pokud jsou splněny zákonné podmínky vedoucí k jejímu povolení.

Žaloba na obnovu řízení musí kromě obecných náležitostí uvedených v § 42 odst. 4 o. s. ř. obsahovat také náležitosti uvedené v § 232 odst. 1 o. s. ř. Nutné je také podat žalobu ve lhůtě podle § 233 odst. 1 o. s. ř. Návrhem na obnovu řízení se věcně zabývá soud prvního stupně. Soud následně zkoumá, zda návrhovatelem uvedené nové skutečnosti, tvrzení či důkazy obstojí jako obnovovací důvod. Pokud ano, usnesením obnovu řízení povolí, v opačném případě usnesením obnovu řízení zamítne podle § 235e odst. 1 o. s. ř. V případě povolení obnovy řízení dojde ke splnutí původního řízení a řízení o obnově.⁹⁷

Rozhodnutí vydané v původním řízení stále existuje do doby, než soud rozhodne o jeho případné změně. Tato skutečnost je rozdílná od žaloby pro zmatečnost, kdy v případě schválení takové žaloby dojde zároveň ke zrušení rozhodnutí, které bylo napadeno. Pokud je návrh na obnovení řízení, které skončilo soudním smírem, povolen, je potřeba zkoumat, zda byly dány předpoklady pro schválení smíru. Pokud předpoklady nebyly dány, změní se původní usnesení o soudním smíru, a to tak, že se smír neschvaluje. Až poté, co takové rozhodnutí nabude právní moci, je možné jednat ve věci samé. Soudem schválený soudní smír má účinky pravomocného rozsudku, a pokud soud v obnoveném řízení rozhodne o neschválení takového soudního smíru, dochází k neexistenci jakéhokoliv pravomocného rozhodnutí ve věci samé. Poté je možné, aby soud věc dále projednal a rozhodl.⁹⁸

Uplatnění opravných prostředků proti usnesením schválenému soudnímu smíru je podle autora diplomové práce poměrně složité. K širšímu využívání soudního smíru ze strany účastníků by mohlo přispět zjednodušení opravných prostředků, jelikož složitá současná pozitivněprávní úprava může být do určité míry pro účastníky demotivující. Zjednodušením by byla možnost uplatnění odvolání proti usnesení, kterým byl schválen soudní smír.

---

⁹⁷ SVOBODA, Karel. Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka. Praha: C. H. Beck, 2020. s.287,306

⁹⁸ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-14]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

4 Účinky a vykonatelnost soudního smíru

Tato kapitola detailně popisuje, jaké účinky má usnesením soudu schválený smír, a v návaznosti na to, jakým způsobem probíhá výkon takového schváleného soudního smíru. I přes to, že tyto popsané skutečnosti byly již naznačeny v předchozích kapitolách, je nutné je rozebrat podrobněji.

4.1 Účinky soudního smíru

Pokud soud usnesením schválí soudní smír, má takový smír účinky pravomocného rozsudku, podle ustanovení § 99 odst. 3 o. s. ř. Na základě usnesení Nejvyššího soudu je však důležité zabývat se také otázkou hmotněprávního určení příslušných práv a povinností, jelikož soudní smír je svou povahou dvoustranným dispozitivním úkonem účastníků řízení. Nejde tedy v případě schválení soudního smíru soudem pouze o účinek pravomocného rozsudku, ale právě také o stránku hmotného práva daného v předložené dohodě o soudním smíru, které Nejvyšší soud označuje jako „*res transacta*“. Po schválení soudního smíru dojde ke skončení řízení.⁹⁹

Jelikož o soudním smíru rozhoduje soud usnesením, vztahuje se na takové rozhodnutí ustanovení § 167 a násl. o. s. ř, vyjma § 164 odst. 4 o. s. ř. Usnesení o schválení soudního smíru je řazeno mezi takzvaná usnesení meritorní a zároveň deklaratorní. Obecně platí, že usnesení se účastníkům nedoručuje. Existují však výjimky, které zákon v § 168 odst. 2 o. s. ř. taxativně jmenuje: „*Usnesení doručí soud účastníkům, je-li proti němu odvolání nebo dovolání nebo jestliže to je třeba pro vedení řízení anebo jde-li o usnesení, kterým se účastníkům ukládá nějaká povinnost.*“ Schválený soudní smír svou povahou zapadá do poslední kategorie. Jedná se tedy o usnesení, kterým se účastníkům řízení ukládá nějaká povinnost, a je potřeba, aby bylo účastníkům doručeno.¹⁰⁰ Doručením stejnopisu usnesení posledního z účastníků nabývá usnesení o schválení soudního smíru právní moc, jelikož proti němu není přípustné odvolání.¹⁰¹ Obsah písemného vyhotovení usnesení upravuje § 169 o. s. ř. Co se týče záhlaví, výrokové části a poučení, je struktura usnesení stejná jako v případě rozsudku. Je zejména důležité poukázat

⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 22.09.2021 sp. zn. 23 Cdo 1056/2020

¹⁰⁰ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-17]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

¹⁰¹ SUM, Tomáš. Epravo.cz [online]. 2023 [cit. 2023-10-26]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vykonatelnost-soudniho-smiru-43701.html>

na § 169 odst. 4 o. s. ř. Toto ustanovení se v případě soudního smíru neužije a usnesení o soudním smíru je nutné vždy odůvodnit.¹⁰²

Soud je vydaným usnesením vázán. Tato vázanost vzniká v případě soudního smíru doručením alespoň některému z účastníků řízení. Vázanost soudu usnesením se rozumí skutečnost, kdy soud již nesmí své rozhodnutí změnit, doplnit nebo zrušit a jeho závazný obsah je pro něj nadále rozhodný. Jedná se o záruku spravedlivého procesu. Usnesení je pro soud závazné i v případě, že se jedná o usnesení nezákonné či chybné. Vázanost soudu usnesením upravuje § 170 o. s. ř.¹⁰³ Závaznost a nezměnitelnost usnesení je materiální stránkou právní moci. Formální stránkou právní moci se rozumí skutečnost, že není proti usnesení o schválení soudního smíru přípustné odvolání a jedná se tedy o rozhodnutí konečné.¹⁰⁴

Podle § 171 odst. 1 o. s. ř., doručením usnesení začíná běžet lhůta k plnění. Po uplynutí lhůty se usnesení stává vykonatelným. Tato lhůta k plnění je obsažena ve výroku usnesení o schválení smíru a jedná se o lhůtu určenou k dobrovolnému splnění povinnosti, která byla obsahem soudního smíru. Lhůta k plnění tedy běží od doručení účastníkovi, který se smírem zavázal k plnění, a není rozhodující, zda bylo usnesení doručeno i druhému účastníkovi řízení. Pro to, aby se soudní smír stal vykonatelným, stačí, aby byl doručen pouze účastníkovi, který se zavázal plnění poskytnout. Výjimkou z výše popsaného je případ, kdy je usnesení vykonatelné podle rozhodnutí soudu až po právní moci. V takovém případě běží lhůta k plnění až od právní moci usnesení. Dále je výjimkou případ, kdy si účastníci ujednájí, že lhůta k plnění běží až po právní moci usnesení.¹⁰⁵

4.2 Vykonatelnost soudního smíru

Civilní proces obsahuje dvě relativně samostatná stádia. Těmito stádii jsou řízení nalézací a řízení vykonávací. Řízení nalézací může existovat bez řízení vykonávacího, pokud strana povinná splní svou povinnost uloženou soudem dobrovolně v uvedené lhůtě nebo pokud oprávněná strana neprojeví vůli k návrhu

---

¹⁰² DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. s.645

¹⁰³ SVOBODA, Karel, Petr SMOLÍK, Jiří LEVÝ, Renáta ŠÍNOVÁ a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s.718-719

¹⁰⁴ LAVICKÝ, P. a kol. Občanský soudní řád: Praktický komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-15]. ASPI_ID KO99_p11963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz

¹⁰⁵ SUM, Tomáš. Epravo.cz [online]. 2023 [cit. 2023-10-26]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vykonatelnost-soudniho-smiru-43701.html>

na nucený výkon. Naopak řízení vykonávací je do určité míry závislé na řízení nalézacím, proto se v teorii uvádí, že jde o „relativně“ samostatnou fázi civilního procesu. Pokud k dobrovolnému plnění nedojde a oprávněná strana podá návrh na nucený výkon, dojde k zahájení vykonávacího řízení. Vykonávací řízení je tedy plně dispozitivní a návrhové. K nařízení výkonu rozhodnutí je potřeba, aby byly splněny konkrétní předpoklady. Prvním takovým předpokladem je skutečnost, že nárok, který má být vymáhán, má být jednoznačně a nepochybně určen v exekučním titulu, který musí být formálně i materiálně vykonatelný. Druhým předpokladem, jak již bylo naznačeno, je návrh oprávněného. A posledním předpokladem je existence odpovídajícího způsobu výkonu rozhodnutí, tedy exekuční prostředek.¹⁰⁶

Usnesení, jímž byl schválen soudní smír, je titulem pro výkon rozhodnutí. Je však nutné, aby byly splněny předpoklady popsané v předchozím odstavci, a zároveň, aby bylo usnesení účastníkům řádně doručeno. Na základě § 171 odst. 1 o. s. ř. počíná běžet lhůta k dobrovolnému plnění od doručení usnesení. Pokud k dobrovolnému plnění nedojde, uplynutím této lhůty se usnesení stává vykonatelné.¹⁰⁷ Vykonatelnost soudního smíru, kterým je stanovena povinnost plnit, tedy není vázaná na právní moc usnesení o schválení smíru.¹⁰⁸ Soud však může i bez návrhu odložit vykonatelnost usnesení a rozhodnout, že lhůta k plnění poběží až od právní moci usnesení. Tato skutečnost však musí být přímo vyjádřena ve výrokové části rozhodnutí. Vykonatelným se poté stává po uplynutí pariční třídní lhůty od právní moci.¹⁰⁹ Pokud jde o budoucí smír, jsou podmínky pro vykonatelnost v zásadě stejné, avšak vykonatelným se stane až po uplynutí lhůty, která poběží od budoucího okamžiku.¹¹⁰

---

¹⁰⁶ WINTEROVÁ, Alena a MACKOVÁ, Alena. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2022. s.17,18

¹⁰⁷ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-11-04]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

¹⁰⁸ SUM, Tomáš. Epravo.cz [online]. 2023 [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vykonatelnost-soudniho-smiru-43701.html>

¹⁰⁹ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-11-04]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

¹¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu – senát ze dne 23.11.2010 sp. zn. 20 Cdo 4759/2008

Soudní smír, jímž není stanovena povinnost nebo sice stanovena povinnost je, ale nelze ji splnit ve stanovené lhůtě, je vykonatelný dnem doručení usnesení o schválení soudního smíru účastníkům.¹¹¹

V českém právním řádu existuje dualismus úpravy vykonávacího řízení. Prvním způsobem vykonávacího řízení je soudní výkon, který se řídí podle ustanovení o. s. ř. Tím druhým způsobem vykonávacího řízení je exekuce, která je upravena v zákoně č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „EŘ“). O. s. ř. je ve vztahu subsidiarity vůči EŘ. To v praxi znamená, že pokud se vykonávací řízení řídí podle EŘ, je podpůrným předpisem o. s. ř. Oprávněná osoba si může zvolit, podle jaké právní úpravy se bude řídit vykonávací řízení.¹¹²

Oba tyto zákony obsahují ustanovení, která jsou si vzájemně velice podobná. Například výčet exekučních titulů je v zásadě shodný. Odlišnost lze shledat v § 251 odst. 2 o. s. ř., kdy není možné vést soudní výkon na základě titulu, který se vykonává ve správním nebo daňovém řízení, avšak v rámci exekuce to možné je. Naopak není možné vést exekuční řízení, je-li exekučním titulem rozhodnutí o péči o nezletilé děti podle § 37 odst. 3 písm. a) EŘ a v rámci soudního výkonu toto možné je. Způsoby soudního výkonu a exekuce jsou také v zásadě shodné. To tedy znamená, že vymáhat lze jen způsoby uvedenými a upravenými v zákoně. Jedinou zvláštností je ustanovení § 71a EŘ, které umožňuje v rámci exekuce pozastavení řidičského oprávnění, pokud je vymáhán nedoplatek výživného na dítě nebo zletilé dítě do 26 let, které se soustavně připravuje studiem na své budoucí povolání. Tento způsob výkonu o. s. ř. neobsahuje. Zásadní rozdíl je samozřejmě v tom, kdo vykonávací řízení vede. V rámci soudního výkonu je to soud a v rámci exekuce je to exekutor.¹¹³

Nutno také zmínit, že exekuční soud není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost rozhodnutí, jelikož je vázán obsahem takového rozhodnutí a je povinen z něj vycházet v rámci nařízení exekuce. I kdyby vady v rámci rozhodnutí skutečně

---

¹¹¹ KURKA, Vladimír a Ljubomír DRÁPAL. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. Praha: Linde Praha, 2004. s.90-91

¹¹² WINTEROVÁ, Alena a MACKOVÁ, Alena. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2022. s.23-24

¹¹³ Tamtéž. s.24-25

existovaly, nepřenášejí se do řízení o výkonu rozhodnutí a nepředstavují rozhodné okolnosti pro nařízení exekuce.¹¹⁴

V případě podání návrhu na výkon rozhodnutí soud vychází především z připojeného stejnopisu rozhodnutí opatřeného potvrzením o jeho vykonatelnosti podle § 261 odst. 2 o. s. ř., popřípadě z potvrzení vykonatelnosti vyznačeného přímo na návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí podle § 261 odst. 3 o. s. ř. Soud je však povinen v případě pochybností provést potřebná zjištění ze spisu o řízení, v němž bylo vykonávané rozhodnutí vydáno, a to zejména zjištění, zda bylo rozhodnutí řádně doručeno. Pokud soud nerozhodne, že je usnesení o schválení smíru vykonatelné až po právní moci, popřípadě nesjedná-li si účastníci, že lhůta k plnění běží až od právní moci usnesení, stává se usnesení o schválení smíru vykonatelným uplynutím lhůty k plnění. Ta se počítá od momentu doručení tomu z účastníků, který se smírem zavázal k plnění.¹¹⁵

4.2.1 Výkon soudního smíru podle Občanského soudního řádu

Soudní výkon rozhodnutí je upraven v § 251 a násl. o. s. ř. Pro soudní smír platí obecná úprava, jelikož o. s. ř. neobsahuje žádná zvláštní ustanovení v rámci soudního výkonu, týkající se speciálně soudního smíru. V rámci vykonatelného soudního smíru tedy oprávněný podává návrh na soudní výkon podle § 251 odst. 1 o. s. ř.¹¹⁶ Věcně příslušným soudem k soudnímu výkonu rozhodnutí jsou okresní soudy podle § 9 o. s. ř. Místně příslušným soudem je primárně obecný soud povinného podle ustanovení § 252 odst. 1 o. s. ř. Pokud povinný nemá obecný soud nebo ho nemá v České republice, je místně příslušný soud, v jehož obvodu má povinný majetek. Pokud jde o výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky, uplatní se jiné pravidlo podle § 252 odst. 2 o. s. ř. Existují však také zvláštní místní příslušnosti, které vylučují pravidla obecné místní příslušnosti. Pro provedení výkonu rozhodnutí k vymáhání výživného pro nezletilé dítě je místně příslušný soud, v jehož obvodu má nezletilý své bydliště. Pokud jde o výkon rozhodnutí postižením závodu, je místně příslušný soud, v jehož obvodu je závod nebo část závodu. A v případě výkonu rozhodnutí prodejem nemovité věci je místně příslušný

---

¹¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 16.10.2008 sp. zn. 20 Cdo 1710/2007

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 25.07.2001 sp. zn. 21 Cdo 2251/2000

¹¹⁶ ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. Právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2022. s.66

soud, v jehož obvodu se nachází nemovitá věc.¹¹⁷ Náležitosti návrhu na výkon rozhodnutí jsou stanoveny v § 261 o. s. ř.

Soudní výkon má dvě základní fáze. Těmi jsou nařízení soudního výkonu rozhodnutí a provedení soudního výkonu rozhodnutí. V některých případech existuje také třetí fáze soudního výkonu, a to je rozvrh výtěžku. Tato fáze nastává, pokud je potřeba výtěžek výkonu rozvrhnout mezi více oprávněných. Aby došlo k provedení soudního výkonu, je zapotřebí, aby nařízení soudního výkonu rozhodnutí, o kterém soud vydává usnesení na základě § 254 odst. 1 o. s. ř., nabylo právní moci.¹¹⁸

Je důležité upozornit na situace, kdy je soudní smír, jako schválená dohoda stran, stížen vadou a jakým způsobem může tato skutečnost ovlivnit výkon rozhodnutí. V některých případech může nastat situace, kdy je usnesením schválen soudní smír, jehož základ je absolutně neplatný, například kvůli zjevnému rozporu s dobrými mravy. V takovém případě se jedná o rozpor se základními právními principy a může vést k zastavení řízení podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Tento postup stanovila jak rozhodovací praxe obecných soudů, tak i Nejvyšší soud. Soud by však nerozhodoval o samotné neplatnosti soudního smíru, neboť tato otázka není v pravomoci soudu ve fázi výkonu rozhodnutí. Místo toho by rozhodoval pouze o zastavení vykonávacího řízení. Důvody vedoucí k zastavení řízení by pak byly uvedeny v odůvodnění.¹¹⁹

Soudní výkon existuje za účelem vymáhání plnění ze strany povinného, pokud povinnost nesplnil dobrovolně, a v takovém případě jde tedy o ochranu práv oprávněného. Existuje však také institut odkladu provedení soudního výkonu, který slouží k ochraně povinného tím, že zabraňuje nepřiměřenému poškození povinného, ke kterému by mohlo dojít bezprostředním provedením nařízeného výkonu rozhodnutí. Odklad může navrhnout povinný, ale může o něm rozhodnout i sám soud. Důvody, kdy může soud odložit provedení výkonu rozhodnutí, jsou uvedeny v § 266 odst. 1 o. s. ř.¹²⁰

---

¹¹⁷ WINTEROVÁ, Alena a MACKOVÁ, Alena. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2022. s.46-47

¹¹⁸ WINTEROVÁ, Alena a MACKOVÁ, Alena. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2022. s.49, 52, 53

¹¹⁹ ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. Právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2022. s.66

¹²⁰ JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-11-08]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

Soudní výkon rozhodnutí může skončit několika způsoby. Prvním způsobem je vymožení plnění a úspěšné skončení výkonu rozhodnutí. V rámci soudního smíru to znamená situaci, kdy je v hmotněprávní dohodě o soudním smíru označená povinná strana donucena nařízeným soudním výkonem rozhodnutí ke splnění povinnosti. Soud v této situaci nevydává žádné zvláštní formální rozhodnutí, ale řízení naplnilo svůj účel, a proto končí. Druhým způsobem je bezvýslednost. Jde o případ, kdy pohledávka nemůže být uspokojena z důvodu nedostatku financí či majetkových možností na straně povinného. Posledním způsobem, jakým se výkon rozhodnutí končí, je zastavení. O tomto skončení soud vydává rozhodnutí formou usnesení, proti kterému je přípustné odvolání. Důvody pro zastavení výkonu rozhodnutí jsou obsaženy v ustanovení § 268 o. s. ř., popřípadě také v rámci úpravy jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí.¹²¹

4.2.2 Výkon soudního smíru podle Exekučního řádu

V rámci duality vykonávacího řízení v českém právním řádu je možné, aby si oprávněná osoba zvolila způsob vykonávacího řízení podle EŘ. I v tomto případě je nutné, aby oprávněná osoba podala návrh k exekuci podle § 37 odst. 1 EŘ, a zároveň, aby osoba povinná, podle usnesení o schválení soudního smíru, nesplnila povinnost dobrovolně v uvedené lhůtě. Následný výkon soudního smíru je upraven v § 40 odst. 1 písm. f) EŘ. Stejně jako v případě soudního výkonu, je i v tomto režimu zapotřebí splnění podmínky existence exekučního titulu, který musí splňovat materiální i formální podmínky vykonatelnosti. Podle § 41 EŘ potvrzením o vykonatelnosti opatří exekuční titul orgán, který smír schválil. Pro exekuci o usnesení o schválení soudního smíru platí obecná úprava pro exekuční řízení podle EŘ.¹²²

Jelikož se na výkon soudního smíru podle EŘ vztahují obecná pravidla pro exekuci, je v následujících odstavcích vhodnější popsat, jaké jsou základní rozdíly mezi soudním výkonem a exekucí, a zároveň jaký ze způsobů výkonu rozhodnutí je pro soudní smír vhodnější. Základním účelem se tyto dva způsoby výkonu rozhodnutí neliší. V obou případech jde o nucené vymáhání plnění, které nebylo plněno dobrovolně v konkrétní lhůtě. Neliší se v podstatě ani způsoby, jakými lze plnění vymáhat. Způsoby výkonu rozhodnutí podle o. s. ř. upravuje

---

¹²¹ WINTEROVÁ, Alena a MACKOVÁ, Alena. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2022. s.55-57

¹²² KASÍKOVÁ, Martina a ŠIMKA, Karel. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2017. s.234-263

ustanovení § 258 o. s. ř. V rámci exekuce je pro způsoby výkonu stěžejní ustanovení § 59 EŘ. Zásadní rozdíly však nastávají v průběhu řízení. Exekuce probíhá následovně: Nejdříve je nutné, aby oprávněný podal návrh na exekuci soudnímu exekutorovi. Poté soudní exekutor podá žádost o pověření provedení exekuce a o nařízení exekuce. Následně vydá soudní exekutor exekuční příkaz, který má účinky nařízení výkonu rozhodnutí, a to na základě § 47 odst. 2 EŘ. Poté tedy dojde k provedení exekuce a následně ke skončení exekuce. Ta může stejně jako u soudního výkonu skončit uspokojením pohledávky, neuspokojením vymáhaného plnění, popřípadě formálním výrokem o zastavení exekuce. Oprávněný si může vybrat konkrétního soudního exekutora libovolně bez ohledu na místo sídla soudního exekutora.¹²³

Exekuce má oproti soudnímu výkonu několik výhod. Velice důležitou výhodou, kterou je potřeba zmínit, je skutečnost, že v rámci exekuce není zapotřebí platit soudní poplatek. Je však nutné zmínit, že v některých případech je ze strany oprávněného zapotřebí složení zálohy. Další výhodou je, že odměnu soudního exekutora hradí povinná osoba, pokud je exekuce zcela úspěšná, jelikož soudní exekutor je odměněn procentuálně z vymoženého plnění. Konkrétní úprava odměn soudních exekutorů je upravena ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb. Pokud jde o majetkové poměry povinného, není nutné, aby oprávněný v exekučním řízení tyto skutečnosti sám zjišťoval. Nemusí tedy navrhnout, jakým způsobem má být výkon proveden, jako je tomu v případě soudního výkonu. Soudní exekutor způsob výkonu určí sám, přičemž může být exekuce vedena i více způsoby najednou.¹²⁴

Shrnutím lze tedy říci, že exekuce je oproti soudnímu výkonu pro oprávněného obecně výhodnější, a tato skutečnost platí stejně i pro výkon soudního smíru. Důkazem může být fakt, že tento způsob vykonávacího řízení je v současné době mnohem častěji využíván než soudní výkon rozhodnutí. Exekuce je oproti soudnímu výkonu rychlejší, zejména díky poměrně rozsáhlým pravomocem soudního exekutora v rámci zahájeného exekučního řízení. Exekuce je také méně nákladná, kvůli absenci nutnosti platit soudní poplatek. Soudní výkon

---

¹²³ WINTEROVÁ, Alena a MACKOVÁ, Alena. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2022. s.60-63

¹²⁴ ZWIEFELHOFER, Miloslav. EXEKUTORSKÝ ÚŘAD PRAHA 3. Výhody exekuce oproti výkonu rozhodnutí [online]. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.eupha3.cz/10-uncategorised/194-rozhodnuti-n.html>

umožňuje o něco detailnější zkoumání pohledávky, což povinné osobě dává možnost efektivnější obrany proti soudnímu výkonu. Pokud byl tedy usnesením schválen soudní smír obsahující dohodu o peněžitém plnění, je pro oprávněného o něco výhodnější zvolit postup podle EŘ. Pokud jde o plnění nepeněžitě, je vždy zapotřebí zvážit konkrétní situaci, ale jak již bylo zmíněno, v současné době oprávněné osoby spíše využívají vykonávací řízení podle EŘ.

4.2.3 Výkon smíru v rámci rozhodčího řízení

Na rozhodčí nález vydaný na základě smíru uzavřeného mezi stranami se v plném rozsahu použije § 28 zákona č. 216/1994 Sb., o právní moci a vykonatelnosti. Následný výkon tedy probíhá podle obecných pravidel o výkonu rozhodčího nálezu.¹²⁵

Vykonatelný rozhodčí nález vydaný rozhodcem nebo stálým rozhodčím soudem je titulem pro soudní výkon či exekuci. Soudní výkon nebo exekuci je však možné nařídit pouze v případě, byl-li rozhodčí nález vydán orgánem, který k tomu měl pravomoc, a musí být vykonatelný jak po stránce formální, tak materiální.¹²⁶

4.2.4 Dohoda oprávněného s povinným o výkonu rozhodnutí

Oprávněný a povinný mají možnost uzavřít dohodu, kterou se oprávněný zavazuje, že nebude uplatňovat své právo, vyplývající z exekučního titulu, prostřednictvím výkonu rozhodnutí. Toto může být stanoveno buď na dobu určitou, trvale, nebo se oprávněná strana může zcela vzdát svého práva. Dohodu také může dojít ke změně lhůty splatnosti pohledávky stanovené v původním titulu. Tuto dohodu je možné uzavřít jak před vydáním exekučního titulu, tak i po jeho vydání. Oprávněný je vázán dohodou a je povinen jednat v souladu s jejím obsahem. Pokud by následně podal návrh na nařízení výkonu rozhodnutí v rozporu s ujednáním obsaženým v dohodě, byl by tento návrh nepřijatelný, což by vedlo k zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Stejná pravidla platí i v případě, že dohoda obsahuje ustanovení, na základě kterého musí oprávněný povinného prokazatelně informovat a projednat s ním důvody návrhu na výkon rozhodnutí.¹²⁷

---

¹²⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2012. s.906

¹²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 26.02.2014 sp. zn. 21 Cdo 3819/2013

¹²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 18.03.2014 sp. zn. 21 Cdo 4289/2013

Tato dohoda svými rysy může v konkrétních případech připomínat smírné řešení věci v rámci vykonávacího řízení. Povinný se může s oprávněným dohodnout na obsahu dohody, který strany vzájemně zavazuje k ujednanému postupu v dohodě *apriori*, než dojde k podání návrhu k výkonu rozhodnutí. Tedy například může jít o situaci, kdy povinný nemá v danou chvíli k dispozici dostatek financí k plnění a dohodne se s oprávněným, že se oprávněný po určitou dobu zdrží svého práva podat návrh na výkon rozhodnutí. Mezitím si povinný opatří dostatečné množství finančních prostředků k plnění a následně bude podle dohody řádně plnit. V takovém případě došlo za pomoci uzavření této dohody k uspokojení pohledávky oprávněného a strany se vyhnuly případnému výkonu rozhodnutí ať už podle o. s. ř. nebo podle EŘ.

4.2.5 Výkon cizích soudních smírů

Na území České republiky je také možné žádat o výkon cizího soudního smíru. Takový postup se řídí podle úpravy o. s. ř., a to konkrétně podle ustanovení § 274 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Výkon rozhodnutí poté probíhá stejným způsobem, jako v případě tuzemského rozhodnutí až na výjimky uvedené v § 261a odst. 2 a 3 o. s. ř. Aplikační přednost před tuzemskými právními předpisy však mají mezinárodní smlouvy a právní akty Evropské unie. Konkrétně může jít například o aplikaci nařízení EU č. 1215/2012 „Brusel I bis“ (dále jen „Brusel I bis“). Pokud by případná otázka nebyla upravena nařízením Brusel I bis, použije se subsidiárně ustanovení o. s. ř. V nařízení Brusel I bis je uznání vykonatelnosti soudního smíru upraveno v Článku 59 v návaznosti na Článek 58. Obecné aspekty uznání tedy stanovují nařízení Evropské unie, popřípadě mnohostranné mezinárodní smlouvy, postup výkonu je však upraven v rámci vnitrostátní úpravy. Pokud by norma s aplikační předností na otázku vůbec nespádala, bude se postupovat podle zákona č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“). Uznání a výkon cizích rozhodnutí upravují ustanovení §§ 14 až 16 ZMPS, na základě kterých bude cizí soudní smír uznán a následný výkon bude opět probíhat podle úpravy o. s. ř.¹²⁸

Cizím soudním smírem se podle ZMPS rozumí dohoda účastníků o jejich sporných právech a povinnostech. Jedná se nejen o soudem schválený smír, ale také o smír schválený jiným úřadem, pokud to právní předpisy daného státu umožňují.

---

¹²⁸ ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. Právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2022. s. 78

Exekučním titulem může být také smír, který byl pouze zaznamenán do protokolu u soudu. Pro to, aby mohl být cizí soudní smír uznán podle ZMPS a vykonán podle o. s. ř., je nutné, aby byl vykonatelný také ve státě, v němž byl vydán. Právní moc cizích soudních smírů se odvíjí od procesních předpisů státu, jehož soud či jiný orgán o něm vydal rozhodnutí. Je také nutné splnění podmínek formální a materiální právní moci, tedy nelze jej již napadnout opravným prostředkem a rozhodnutí o něm je závazné a nezměnitelné. Přiznáním účinnosti cizímu soudnímu smíru mu vznikají stejné právní účinky jako usnesením schválený soudní smír v tuzemsku.¹²⁹

---

¹²⁹ PAUKNEROVÁ, Monika. Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s.106

5 Soudní smír de lege ferenda

Tato kapitola je věnována zejména hodnocení návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním a jeho případnému přínosu pro institut soudního smíru. Dále se tato kapitola zabývá názorovým hodnocením autora práce o budoucím vývoji úpravy soudního smíru.

5.1 Návrh zákona o hromadném občanském řízení a soudní smír

Současný návrh zákona o hromadném občanském řízení (dále jen „ZoHOŘ“) označen jako sněmovní tisk č. 523/0 je omezen pouze na vymáhání práv spotřebitelů, tedy nejedná se o návrh právního předpisu, který by byl univerzálně aplikovatelný na všechny spory v rámci občanskoprávního řízení. Přijetím ZoHOŘ dojde k transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES do právního řádu ČR. ZoHOŘ je navrhován v podobě tzv. modelu opt-in. Jedná se o model, ve kterém je zapotřebí, aby se se spotřebitelé do řízení aktivně přihlásili. Tímto modelem dochází k respektování volby spotřebitele, zda chce uplatnit svůj nárok, či nikoliv, a dochází k reflexi zásady *vigilantibus iura scripta sunt*.¹³⁰ Oproti modelu opt-in existuje model opt-out, který je postaven na automatickém předpokladu, že všichni dotčení spotřebitelé jsou žalující stranou, dokud se sami neodhlásí. Tento princip byl silně kritizován, jelikož svou podstatou popírá soukromoprávní principy jako autonomie vůle jedince nebo již zmíněnou zásadu *vigilantibus iura scripta sunt*.¹³¹

Pozitivněprávní úprava týkající se kolektivní ochrany individuálních práv v českém právním řádu existuje. Jedná se však o úpravu roztržštěnou, nekoncepční a zároveň strohou. V o. s. ř. se konkrétně jedná o § 159a odst. 2, v návaznosti na § 83 odst. 2. § 159 odst. 2 o. s. ř. je ustanovení týkající se závaznosti rozsudku nejen pro účastníky řízení, ale také pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu. To jsou v zásadě jediná ustanovení týkající se kolektivní ochrany individuálních práv v o. s. ř., pomineme-li § 112

---

¹³⁰ REDAKCE AD. Vláda schválila zákon o hromadných řízeních vystavěný na systému opt-in. Advokátní deník [online]. 2023 [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/08/16/vlada-schvalila-zakon-o-hromadnych-rizenich-vystaveny-na-systemu-opt-in/>

¹³¹ ÚLEHLOVÁ, Simona. Hromadné řízení: Opt in, nebo opt out? Centrum pro lidská práva a demokracii [online]. 2020 [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.centrumlidskaprava.cz/hromadne-rizeni-opt-nebo-opt-out>

o. s. ř. týkající se spojení věci. Takováto, do určité míry nedostatečná úprava, v praxi znamená, že může nastat situace, kdy se na soud obrátí větší počet poškozených, kteří budou své nároky uplatňovat individuálně. V takovém případě může dojít k nadměrnému přetížení soudů a hrozí nejednotnost soudního rozhodování. Potřeba komplexnější právní úpravy je tedy poměrně znatelná.¹³² Ministerstvo spravedlnosti provedlo na podzim roku 2017 dotazníkové šetření mezi soudy, týkající se již zmíněného spojení věci podle § 112 o. s. ř. Na otázku, jak často a z jakých důvodů v praxi soudy spojují řízení, 100 % dotázaných odpovědělo, že se tento institut v praxi „téměř nevyužívá“. Přičemž dotázaných soudů bylo celkem 76.¹³³

Věcně a místně příslušným soudem v prvním stupni by v případě přijetí návrhu zákona byl Městský soud v Praze podle § 6 ZoHOŘ. Je zapotřebí také zmínit, jakým způsobem ZoHOŘ upravuje osobu žalobce. Na základě § 8 odst. 1 ZoHOŘ může být žalobcem pouze právnická osoba, která je zapsána do seznamu oprávněných osob podle zákona o ochraně spotřebitele nebo se může jednat o více takovýchto osob. Jedná se o právnické osoby upraveny v části osmé zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Žalobce poté vystupuje v hromadném řízení vlastním jménem v zájmu skupiny podle § 9 odst. 1 ZoHOŘ. Žalobce zastupuje zájmy tzv. „zúčastněných členů skupiny“, což je uskupení osob, které poji navzájem podobný skutkový základ uplatňovaných práv nebo oprávněné zájmy. Zúčastněný člen skupiny není účastníkem řízení a nemůže se účastnit ani jako vedlejší účastník řízení. Přísluší mu pouze taxativně vymezená procesní práva uvedená v § 11 odst. 1 ZoHOŘ.¹³⁴

ZoHOŘ je předmětem kapitoly soudního smíru *de lege ferenda*, jelikož obsahuje několik ustanovení upravující zvláštní podobu soudního smíru v rámci hromadného řízení. Konkrétně se jedná o §§ 49–54, což je úprava podrobnější v porovnání s o. s. ř. Důvodem jsou specifika vyplývající z povahy hromadného

---

¹³² MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, Odbor legislativní. NÁVRH VĚCNÉHO ZÁMĚRU ZÁKONA O HROMADNÝCH ŽALOBÁCH. III. 2023. Dostupné na Portálu informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky

¹³³ Důvodová zpráva k vl.n.z. o hromadném občanském řízení soudním – EU, sněmovní tisk 523/0.

¹³⁴ Vl. n. z o hromadném občanském řízení soudním – EU, sněmovní tisk 523/0 – Ve znění platném ke dni 08. 01. 2024

řízení. Je zde tedy potřeba podrobné úpravy z důvodu většího počtu účastníků řízení, jejichž práva mají být chráněna.¹³⁵

Hromadné řízení podle ZoHOŘ mohou tedy účastníci skončit soudním smírem. Pokud je takový smír účastníky předložen, je nutné, aby ho soud bez zbytečného odkladu zveřejnil v rejstříku hromadných řízení, ledaže se účastníci v návrhu smíru dohodli jinak. Tento rejstřík hromadných řízení má být zřízen vyhláškou ministerstva spravedlnosti. Po uveřejnění návrhu smíru v rejstříku hromadných žalob může zúčastněný člen skupiny podat námitku proti tomuto smíru, a to ve lhůtě 15dnů. Po uplynutí 15denní lhůty nařídí soud jednání k uplatňování námitek, jehož předmětem bude projednání návrhu smíru a případných námitek. Po tomto projednání soud rozhodne, zda smír schvaluje, či nikoliv. Usnesení o schválení či neschválení smíru musí být uveřejněn v rejstříku hromadných řízení, ledaže se účastníci dohodnou jinak. Jelikož je ZoHOŘ ve vztahu *lex specialis* vůči o. s. ř., použijí se ustanovení o. s. ř. o soudním smíru subsidiárně. Schválený smír má účinky pravomocného rozsudku.¹³⁶

Pokud by některý ze zúčastněných členů skupiny podal námitku k návrhu smíru, které nebylo vyhověno, může svou přihlášku do hromadného řízení vzít zpět, a to do uplynutí lhůty 1 měsíce od okamžiku uveřejnění usnesení o schválení smíru v rejstříku hromadných žalob, popřípadě od okamžiku, kdy byl s návrhem smíru seznámen. V takovém případě by poškozený musel uplatňovat své nároky v rámci individuálního řízení.¹³⁷

Veškerá výše zmíněná ustanovení týkající se smíru korespondují s požadavky Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES (dále jen „směrnice“). Samotný smír je řešen v čl. 11 směrnice. Jako zajímavost je dobré zmínit, že směrnice v čl. 11 odst. 2 stanovuje, že členské státy mohou stanovit pravidla, která soudu nebo správnímu orgánu umožňují odmítnout schválení smíru z důvodu, že tento smír je nespravedlivý. Tato možnost nebyla do návrhu zákona o hromadných občanských řízení reflektována, a to zřejmě z toho důvodu, že § 99 odst. 2 o. s. ř.

---

¹³⁵ VI. n. z o hromadném občanském řízení soudním – EU, sněmovní tisk 523/0 – Ve znění platném ke dni 08. 01. 2024

¹³⁶ Tamtéž

¹³⁷ Tamtéž

stanovuje, že soud soudní smír neschválí, je-li v rozporu s právními předpisy. Obecná právní úprava tedy nestanovuje, že by musela být posuzována i obsahová spravedlnost soudního smíru. V zásadě by sice bylo možné, aby byl čl. 11 odst. 2 směrnice transponován do ZoHOŘ, bylo by poté použito derogační pravidlo *lex specialis derogat lege generali*, ale tento přístup by nebyl zcela logický. Za prvé by soudci museli posuzovat obsah smíru jakýmsi dvojitým způsobem. V klasickém řízení pouze po stránce souladu pozitivního práva s obsahem soudního smíru a v řízení hromadném kromě souladu s pozitivním právem i spravedlnost. Za druhé by mohlo dojít ke ztížení, a tedy i prodloužení délky řízení. A za třetí by do určité míry byla omezena dispoziční zásada účastníků. Pokud účastníci projeví vůli, že chtějí uzavřít smír a s obsahem smíru souhlasí, mělo by jim být umožněno takový smír uzavřít i přesto, že obsahově není zcela spravedlivý pro obě strany. Je však na místě, aby soud na nespravedlnost smíru upozornil.

Tato kapitola byla zpracována ve dne 8. ledna 2024. Jako relevantním podkladem je tedy brán návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním ve znění platném k tomuto dni. O návrhu zákona proběhlo první čtení v Poslanecké sněmovně. V prvním čtení byl návrh zákona přijat a následně byl předložen Garančnímu ústavně-právnímu výboru, který návrh zákona neprojednal. Druhé čtení v Poslanecké sněmovně, týkající se návrhu zákona o hromadném občanském řízení, bylo naplánováno na 16. ledna 2024. Není zcela vyloučeno, že budou předloženy pozměňovací návrhy, popřípadě může být předložen i návrh na zamítnutí.

5.2 Poznatky de lege ferenda

V praxi je soudní smír stále jen velmi málo užívaným způsobem vyřešení sporu. Důvodem je ve většině případů fakt, že strany sporu nemají jakýkoliv zájem na smírném řešení. V některých typech sporů by se skončení soudním smírem dokonce mohlo zdát jako nevhodné. Dle názoru autora této diplomové práce, může být důvodem pro velmi řídké využívání soudního smíru také to, že právní úprava soudního smíru je strohá. Co se týče ustanovení v o. s. ř., měly by být ve smyslu *de lege ferenda* rozšířeny. Zejména úprava samotného posouzení dohody účastníků ze strany soudu. Nyní je možné, aby soud neschválil soudní smír, je-li v rozporu s právními předpisy, což je samo o sobě poměrně neurčité ustanovení, které je potřeba vysvětlit za pomoci teoretické literatury a judikatury. Určitou změnou pro soudní smír mohl být návrh zákona o hromadném občanském řízení, který je

zmiňován o podkapitolu výše. Ustanovení týkající se soudního smíru v hromadných řízeních, se však postupně změnilly v rámci legislativního procesu a jejich současná podoba je velice blízká ustanovení v o. s. ř.

Poukázáním na kapitolu o historickém vývoji soudního smíru v této diplomové práci, je na místě zmínit, že soudní smír není v právní úpravě žádnou novinkou. Až na drobné změny je však nynější úprava soudního smíru víceméně stejná jako úprava soudního smíru ze zákona č. 113/1895 ř. z. Pokud je tedy v zájmu české justice, aby účastníci více využívali institutu soudního smíru, je do budoucna potřeba větší změny právní úpravy. Dle názoru autora této diplomové práce by měla být, v případě budoucí rekonstrukce o. s. ř., věnována velká pozornost právě soudnímu smíru, popřípadě jiným mimosoudním smířčím řešením, například mediaci. V západní Evropě jsou účastníci řízení stále více odkazováni na mimosoudní způsoby řešení sporů a do budoucna lze předpokládat, že využití smírných řešení sporů bude zcela běžné.

Jen zmínkou lze jako příklad uvést Francii. Ve Francii byl v roce 2016 přijat zákon č. 2016-1547 o modernizaci justice pro 21. století. Článek 7 tohoto zákona experimentálně stanovil, že v některých případech musí soudnímu řízení předcházet pokus o mediaci. Konkrétně se jedná o případy náležející do oblasti rodinného práva, tedy například spory o příspěvek na výživné, spory o výkonu rodičovských povinností aj. Tento experiment měl být ukončen na konci roku 2019, lhůta však byla prodloužena až do konce roku 2022. Dalším francouzským zákonem, který stojí za zmínku, je zákon č. 2019-222 o plánování na období 2018-2022 a reformě justičního systému. Tento zákon stanovuje povinnost využít určitou formu alternativního řešení sporů pro návrhy týkající se částky do 5000 € nebo pro spory mezi sousedy.¹³⁸ V důvodové zprávě k tomuto zákonu je uvedeno: „*Alternativní metody řešení sporů se musí nadále vyvíjet, aby se zmírnila činnost justice, ale především, aby byly podporovány mírovější a rychlejší metody urovnání sporů pro občany...*“¹³⁹ S tímto tvrzením se autor diplomové práce zcela ztotožňuje a doufá, že se bude Česká republika ve vývoji alternativních řešení sporů v budoucnu inspirovat francouzským právem, a to i právě v oblasti soudního smíru.

---

¹³⁸ E-JUSTICE EUROPA. Mediaci v zemích EU [online]. 20. 04. 2023 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/64/CS/mediation_in_eu_countries?FRANCE&member=1

¹³⁹ Důvodová zpráva k LOI no. 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de réforme pour la justice

Závěr

Cílem práce bylo podrobně a souhrnně představit a popsat institut soudního smíru v rámci pozitivněprávní úpravy v českém právním řádu tak, aby došlo k ucelenému a analytickému přiblížení problematiky soudního smíru. K tomu, aby bylo cíle dosaženo, byla práce rozdělena do pěti kapitol, které jsou dále rozděleny do jednotlivých podkapitol. Kapitoly jsou uspořádány na základě chronologického dělení jednotlivých úkonů či institutů pro obsahovou přehlednost.

I přesto, že tématem práce je soudní smír, jsou v první kapitole diplomové práce představeny i další alternativní způsoby řešení sporů. Důvodem je jejich vzájemná propojenost, a to nejen mezi nimi samotnými, ale i se soudním smírem jako takovým. V první kapitole diplomové práce je věnována pozornost také smírčímu řízení, které je důležité popsat a představit, jelikož se ustanovení o. s. ř. o soudním smíru vztahují právě i na smírčí řízení. První kapitola je jakýmsi úvodem do celkové otázky alternativních řešení sporů.

Ve druhé kapitole je již věnována pozornost samotnému soudnímu smíru. Důležitou podkapitolou druhé kapitoly je historický vývoj soudního smíru, který popisuje vývoj a změny soudního smíru od římského práva až po současnost. Důležitou je tato podkapitola, protože pro pochopení současné úpravy soudního smíru je zapotřebí vnímání celkové historické konstrukce soudního smíru, jen poté je možné hodnotit a popsat současný stav v pozitivněprávní úpravě. Následně je uceleně a systematicky popsán celý průběh soudního smíru, od uzavření dohody stranami až po schválení či neschválení soudního smíru soudem. Jak již bylo v diplomové práci několikrát řečeno, pozitivněprávní úprava soudního smíru v o. s. ř. je poněkud strohá a k výkladu ustanovení o soudním smíru, tedy § 99, je zapotřebí využití poměrně široké judikatury a teoretické literatury. Těchto pramenů je v práci využito právě za účelem uceleného přiblížení a popsání soudního smíru. Závěr druhé kapitoly je věnován smírčím řešením sporů v jiných typech řízení než v občanskoprávním.

Třetí kapitola je věnována opravným prostředkům proti usnesení o soudním smíru. Konkrétně se jedná o žalobu o hmotněprávní neplatnost smíru podle § 99 odst. 3 o. s. ř., žalobu pro zmatečnost a obnovu řízení. Tyto mimořádné opravné prostředky jsou povrchově představeny v obecné rovině a následně jsou popsány podrobně ve vztahu k soudnímu smíru.

Ve čtvrté kapitole jsou definovány a popsány formální a materiální účinky soudního smíru a v návaznosti na to, jsou dále popsány způsoby, jakými je možné vést vykonávací řízení ve vztahu k soudnímu smíru. Jsou zde obecně představeny způsoby, jakými může probíhat vykonávací řízení v občanskoprávním smyslu a tyto obecné poznatky jsou následně vztaženy na vykonávací řízení, týkající se soudního smíru. V této kapitole jsou také popsána specifika vykonatelnosti soudního smíru v rámci soudního výkonu podle o. s. ř. i v rámci exekučního řízení podle EŘ. V této kapitole je dále uvedena zmínka o dohodě oprávněné s povinným o výkonu rozhodnutí, a to z toho důvodu, že se do určité míry může jednat o jakési smírné řešení stran v rámci vykonávacího řízení a je tedy vhodné tento postup začlenit do této diplomové práce. Poslední podkapitola se věnuje výkonu cizích soudních smírů a popisuje určitá specifika tohoto postupu v souladu s právem Evropské unie.

Poslední pátá kapitola se zabývá úpravou soudního smíru *de lege ferenda*. Velká část této kapitoly je věnována návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním, ve které jsou obsaženy ustanovení, týkající se soudního smíru. Tato ustanovení jsou obsahově blízká ustanovení o. s. ř. o soudním smíru, ale lze v nich shledat určité drobné odlišnosti. Tento návrh zákona může mít pro soudní smír do budoucna určitý přínos a z toho důvodu je zařazen právě do této kapitoly. Na závěr páté kapitoly jsou uvedeny poznatky autora této diplomové práce ve vztahu k soudnímu smíru a jeho budoucímu vývoji a je zde jen příkladem uvedeno, jakými zahraničními právními předpisy se mohou čeští zákonodárci do budoucna inspirovat.

Na základě výše uvedeného bylo podle autora diplomové práce dosaženo cíle stanoveného v úvodu této práce, jelikož je za použití odborné literatury, judikatury a právních předpisů, a za využití popisné metody, podrobně souhrnně a uceleně popsán soudní smír, a to od samotného uzavření dohody mezi účastníky až po případný výkon. Dále je ve vztahu k soudnímu smíru uvedeno a popsáno několik alternativních řešení sporů, které spolu úzce souvisí. Zároveň je v některých částech práce vyjádřen myšlenkový názor autora k určitým problematikám úpravy soudního smíru a v některých částech je uvedena i jakási kritika vůči nynější právní úpravě soudního smíru.

Resumé

The main goal of this thesis was to introduce and describe in detail the institute of the conciliation proceedings within the framework of Czech positive law, in order to establish a comprehensive and analytical approach of the issue of the conciliation proceedings. To achieve this goal, the thesis was divided to five main chapters, which are further divided to subchapters. These main chapters are organized based on the chronological division of individual actions or institutes for clarity of content.

Even though the topic of this thesis is the conciliation proceedings, other alternative dispute resolutions are presented in the first chapter of the thesis. The reason for this is their interconnectedness. not only between themselves, but also with the conciliation proceedings as such. In the first chapter of the thesis, attention is also paid to the reconciliation procedure, which is important to describe and present, since the provisions of the Act. no 99/1963 Sb. (hereinafter “Civil Procedure Code”) on the conciliation proceedings apply as well. The first chapter is a sort of introduction to the overall issue of alternative dispute resolution.

Second chapter dedicated to the conciliation proceedings itself. An important subchapter of the second chapter is the historical development of the conciliation proceeding, which describes the development and changes from Roman law to the present day. This subchapter is important because in order to understand the current regulation of conciliation proceedings, a perception of the overall historical development is needed first, only then can it be possible to evaluate and describe the current state of positive law regulation. Subsequently, the entire course of the conciliation proceedings is comprehensively and systematically described, from the conclusion of the agreement by the parties to the approval or disapproval by the court. As has already been said several times in the theses, the positive law regulation of conciliation proceedings in the Civil Procedure Code is rather strict, and the interpretation of the provisions requires the use of a relatively wide range of established case law and theoretical literature. These sources are used in the thesis precisely for the purpose of a comprehensive approach and description of the conciliation proceedings. The ending of the second chapter is dedicated to the alternative dispute resolutions in other types of proceedings other than civil.

The third chapter is devoted to legal remedies against the resolution of conciliation proceedings. Specifically, it is an action for the substantive invalidity, an action for confusion and retrial. These legal remedies are superficially presented in general and are subsequently described in detail in relation to conciliation proceedings.

The fourth chapter defines and describes the formal and material effects of a conciliation proceedings, and following that, the ways in which it is possible to conduct enforcement proceedings. The ways in which enforcement proceedings can take place in the civil law sense are presented here in general, and these general findings are subsequently related to enforcement proceedings related to conciliation proceedings. In this chapter, there is also mention of agreement between the authorized party and the obligor party on the execution of the decision, for that reason it may be a kind of an alternative dispute resolution of the parties within the enforcement procedure to a certain extent, and it is therefore appropriate to include this procedure in this thesis. The last subchapter deals with the enforcement of foreign court settlements and describes certain specifics of this procedure in accordance with European Union law.

The last fifth chapter is dedicated to the regulation of conciliation proceedings *de lege ferenda*. A large part of this chapter is devoted to the draft law on collective civil court proceedings, which contains provisions related to conciliation proceedings. These provisions are similar in content to the provisions of the Civil Procedure Code, but certain minor differences can be found in them. This draft law may have a certain benefit for conciliation proceedings in the future, and for that reason it is included in this chapter. At the end of the fifth chapter, the thoughts of the author of this thesis are presented in relation to conciliation proceedings and its future development. And an example is given of which foreign legal regulations Czech legislators can be inspired by in the future.

Based on the mentioned above, according to the author of the thesis, the goal set in the introduction of this thesis was achieved, as the conciliation proceedings are comprehensively described in detail and summarized and that is from the very conclusion of the agreement between parties until the eventual enforcement proceedings. Furthermore, in relation to the conciliation proceedings, several alternative dispute resolutions, which are closely related, are listed and described. At the same time, in some parts of the work, the author's opinions on certain issues

of the regulation are expressed. And in some parts, there is also some criticism of the current legal regulation.

Zdroje

Seznam odborné literatury

- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-342-7.
- DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9.
- JANOTOVÁ, Magda. Mediace. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014. ISBN 978-80-87974-07-0.
- KASÍKOVÁ, Martina a ŠIMKA, Karel. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-630-2.
- KURKA, Vladimír a Ljubomír DRÁPAL. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. Praha: Linde Praha, 2004. ISBN 80-7201-443-9.
- PAUKNEROVÁ, Monika. Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-368-5.
- SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. Dějiny českého soudnictví. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6.
- SCHELLEOVÁ, Ilona a SCHELLE, Karel. Soudnictví: (historie, současnost a perspektivy). Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-65-3.
- SKŘEJPEK, Michal. Římské soukromé právo: systém a instituce. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-566-1.
- SVOBODA, Karel, Miroslav HROMADA, Jiří LEVÝ a kol. Náklady řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-650-0
- SVOBODA, Karel, Petr SMOLÍK, Jiří LEVÝ, Renáta ŠÍNOVÁ a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-828-3.
- SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3.
- SVOBODA, Karel. Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-774-3.

- SVOBODA, Karel. Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka. Praktická knihovna. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-733-0.
- ŠAMLOT, Jan. Výkon soudního smíru. Právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-882-5.
- ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. Civilní proces: obecná část a sporné řízení. 2. vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3.
- ŠÍNOVÁ, Renáta, Jana PETROV KŘIVÁČKOVÁ a kol. Civilní proces. Řízení nesporné, rozhodčí a s mezinárodním prvkem. Praha: C. H. Beck, 2015 ISBN 978-80-7400-594-7.
- VOJÁČEK, Ladislav, Vilém KNOLL a Karel SCHELLE. České právní dějiny. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-127-4.
- WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student. ISBN 978-80-7502-076-5.
- WINTEROVÁ, Alena a MACKOVÁ, Alena. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-602-6.
- ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7380-714-6.
- ZIMMERMANN, Reinhard. The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition. Oxford University Press, 1996. ISBN 978-07-0212-347-4.

Internetové zdroje

- E-JUSTICE EUROPA. Mediace v zemích EU [online]. 20. 04. 2023 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: https://ejustice.europa.eu/64/CS/mediation_in_eu_countries?FRANCE&member=1
- JIRSA, Jaromír a HAVLÍČEK, Karel a kol. Občanský soudní řád, 1 část: Soudcovský komentář: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-9-19]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.
- Justice.cz [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://rozhodnuti.justice.cz/soudnirozhodnuti>
- KOPECKÝ, Martin, STAŠA, Josef a kol. Správní řád: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-12-28]. ASPI_ID KO500_p22004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.
- LAVICKÝ, P. a kol. Občanský soudní řád: Praktický komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-15]. ASPI_ID KO99_p11963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz
- MACKOVÁ, Alena a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2023-10-4]. ASPI_ID KO292I2013CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.
- MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, Odbor legislativní. NÁVRH VĚCNÉHO ZÁMĚRU ZÁKONA O HROMADNÝCH ŽALOBÁCH. III. 2023. Dostupné na Portálu informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky: <https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCMALVTYM/>
- Mini-trial. CEDIRES [online]. [cit. 2023-09-20]. Dostupné z: <https://cedires.com/mini-trial/>
- SUM, Tomáš. Vykonatelnost soudního smíru. Epravo.cz [online]. 2023 [cit. 2023-10-26]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vykonatelnost-soudniho-smiru-43701.html>
- SUM, Tomáš. Soudní smír. Epravo.cz [online]. 2006 [cit. 2023-10-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/soudni-smir-38282.html>
- ÚLEHLOVÁ, Simona. Hromadné řízení: Opt in, nebo opt out? Centrum pro lidská práva a demokracii [online]. 2020 [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.centrumlidskaprava.cz/hromadne-rizeni-opt-nebo-opt-out>

- REDAKCE AD. Vláda schválila zákon o hromadných řízeních vystavěný na systému opt-in. Advokátní deník [online]. 2023 [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/08/16/vlada-schvalila-zakon-o-hromadnych-rizenich-vystaveny-na-systemu-opt-in/>
- VRAJÍKOVÁ, Melinda. Epravo.cz [online]. 2023 [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/med-arb-jako-metoda-alternativniho-reseni-sporu-definice-a-zakladni-charakteristika-115919.html>
- ZWIEFELHOFER, Miloslav. EXEKUTORSKÝ ÚŘAD PRAHA 3. Výhody exekuce oproti výkonu rozhodnutí [online]. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.eupha3.cz/10-uncategorised/194-rozhodnuti-n.html>

Soudní judikatura

- Usnesení Ústavního soudu – senát ze dne 02.06.1997 sp. zn. III. ÚS 144/97
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 08.03.2005 sp. zn. 21 Cdo 1951/2004
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 09.07.2008 sp. zn. 28 Cdo 5378/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 24.06.2015 sp. zn. 29 Cdo 1962/2013
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 22.09.2021 sp. zn. 23 Cdo 1056/2020
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 25.07.2001 sp. zn. 21 Cdo 2251/2000
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 28.02.2003 sp. zn. 20 Cdo 307/2002
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 21.07.2004 sp. zn. 26 Cdo 1481/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 16.10.2008 sp. zn. 20 Cdo 1710/2007
- Usnesení Nejvyššího soudu – senát ze dne 23.11.2010 sp. zn. 20 Cdo 4759/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 26.01.2011 sp. zn. 25 Cdo 2039/2008

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 22.09.2011 sp. zn. 33 Cdo 4406/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 28.02.2012 sp. zn. 33 Cdo 3925/2010
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 29.02.2012 sp. zn. 22 Cdo 458/2010
- Usnesení Nejvyššího soudu – senát ze dne 21.09.2013 sp. zn. 22 Cdo 2431/2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 26.02.2014 sp. zn. 21 Cdo 3819/2013
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senát ze dne 18.03.2014 sp. zn. 21 Cdo 4289/2013

Jiné zdroje

- Důvodová zpráva k LOI no. 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de réforme pour la justice
- Důvodová zpráva k vl. n. z. o hromadném občanském řízení soudním – EU, sněmovní tisk 523/0
- Vl. n. z. o hromadném občanském řízení soudním – EU, sněmovní tisk 523/0 – Ve znění platnému ke dni 08. 01. 2024